Volume 1, July 1998 Issue No. 4

Economic Focus

ልሳነ ኢኮኖሚክስ

Bulletin of the Ethiopian Economic Association (EEA)

Dr. Eshetu Chole 1945 - 1998

In this Issue

- ለአዘጋጁ
- Dr. Eshetu Chole 1945 - 1998
- Food Security & Rural Land Policy: A Discussion
- Ethio - Eritrean War
- Economic Issues / Information
- Major Economic NEWS in the Last Two Months

(See details on the outer page of the back cover)

Editor: Alemayehu Geda

Editorial Board: Dr. AssefaAdmassie, Dr. Sentayehu Teferra, Ato Getachew Yoseph, Dr. Tesfaye Teklu, Ato Shiferaw Jammo

Volume 1, July 1998 Issue No.4

Editorial

Two major tragedies have visited us since our last publication of *Economic Focus*. The first one was a tragedy very close to the heart of our Association and a great loss to our country, and, certainly, to our profession and our association. On June 18, 1998 we lost one of the founders of the Ethiopian Economic Association and its first president, Dr. Eshetu Chole. We remember Dr. Eshetu not only for his outstanding scholarship and his dedication and open mindedness in his teaching of economics, but also for his commitment to the economic developmentof our country and his unflinching stand on matters that he believes to be true. At a time when truth in general and true professionalism in particular were mercilessly crushed and replaced by blind adulation of the powers to be, he chose to go to prison rather than be an intellectual mercenary. When blind opportunism turned many an intellectual into a cannon fodder in the service of all kinds of dictators, Dr. Eshetu maintained his professional integrity and taught economics as he knew it. We hope his numerous students who are currently working as professionals in the field and those who were not fortunate enough to attend any of his classes, but knew him from his academic writings or as members of our Association, have learnt from his life not only a deeper understanding of economics but, more importantly, a commitment to the search for truth and duty to country and fellow humans. Here in the Association and the Editorial Board of our publications in which Dr. Eshetu was a member till he died, we are going to miss him dearly both as a valuable friend and a colleague. We would like to use this opportunity to extend our heartfelt condolences to his family in the name of all members of our Association. We also give our solemn promise to do our best to pursue the work he started with the professional integrity that he would expect from our Association were he still with us. To commemorate Dr. Eshetu's life and work we have dedicated this issue of *Economic Focu* for him and put together his vision of EEA and Abrar's contribution to our readers.

The second tragedy was even larger in that it affects the life of millions of our citizens and seriously challenges the sovereignty of our country. This tragedy relates to the war of aggression, engendered by the reckless leaders of Eritrea. A lot has been said, from different dimensions, about this mindless conflict since it started about a month and a half ago. As economists we strongly feel that the economies of both countries cannot afford another round of regional conflicts although we believe the effect will be worse on Eritrea than on Ethiopia. The effect of war on national economies, especially in countries that have no armament industry and have to use scarce foreign currency to acquire them, is not limited to the actual loss of life and destruction of property that directly ensue from it. The psychological effect that war has on domestic and foreign investors, on foreign tourists and the tourism industry in general, the general sense of instability it creates are very serious, with enduring effect on poor economies.

One of the issues that frequently arise about the rational behind Eritrea's decision to go to war (at least from their leader's perspective) is the differences in the economic polies of the two countries that culminated in the issuance of *Nacfa*. We asked one of our members, Getachew Belay, to visit this issue briefly as a way to provoke a discussion. Our regular contributor, Tekalign, claims that the cause of the conflict emanates from the political history of the region where all kinds of policy-issues, including the crucial issue of war and peace, are decided by a narrow group of elites without any consultation with the larger public. He contends that without opening the political spaces as to include civil society in the policy-making process, such conflicts are inevitable in this region. We have included this paper here to broaden the scope of the debate. We would like to hear more on this issue from our readers as it is crucial to the future of our country.

As we have said repeatedly, the purpose of this Bulletin is to generate broad discussion on matters of economic policy. Accordingly we were quite pleased to have received a number of articles in reaction to the debate on food security and rural land policy that appeared in Vol. I No.2 of *Economic Focu*. We have included a number of these articles in this issue.

This issue of *Economic Focu* also includes our regular features of Economic NEWS and issues. As always, we hope and invite our readers to join in these debates, for the purpose of this bulletin is to promote reasoned public debate on policy-issues that concern our country.

Partiallysponosred by Friedrich Ebert Stifutung of Germany

SUBSCRIPTION

Annual	Ethiopian	Africa	RoWorld
Non-members	Birr 22.80	USD 10.00	USD 15.00
Members			
Institutions	Birr 11.40	USD 5.00	USD 7.50
Individuals	Birr 16.00	USD 7.00	USD 10.00

Per copy

Birr 3.50 excluding postage	USD 0.60 excluding postage
Birr 3.80 including postage	USD 1.00 including postage

If you want to subscribe, please mark your preference and send this slip back to the Secretariat. (You will find the address on the front cover.)

Notes to Contributors

The main objective of EEA Bulletin is to initiate policy-relevant public discussion on national and African economic issues. It presents synopses of research papers, panel discussions, public lectures, readers' comments and new research findings and notes.

Readers and contributors are encouraged to submit short articles (not more than 5 pages in double space with 12pt font size) preferably accompanied by an electronic version. If accepted, an edited version of the article will be sent to the author before publication. If the author does not respond within a week, the edited version will appear in the Bulletin.

Unaccepted articles will not be sent to the author(s).

We accept articles in both English and Amharic.

Views expressed in the Bulletin are those of the authors and are not necessarily of the institution's in which the author(s) work or of the EEA.

Articles should be addressed to:

The EEA Bulletin
Ethiopian Economic Association
P.O.Box 34282

Volume 1, April 1998 Issue No. 3

ለአዘጋጁ

አቶ ሰኢድ ኑሩ

ባለፈው የ "ልሳነ -ኢኮኖሚክስ" እትም በ "Economic information" አምድ ሥር "የክልሎች የገቢ ድልድል ተመክሮ በኢትዮጵያ" በሚል ርዕስ አንድ ጽሁፍ ማቅረቤ ይታወሳል::

የቀረበው ጽሁፍ እስካሁን የሚሠራበትን ሁኔታ የሚገልጽ ሲሆን ለውይይት መድረክ ከፋች ይሆናል በሚል እምነት፣ በተለይ በ "ድጎማ" ቀመሩ ዙሪያ ያሉኝን አንዳንድ አስተያየቶች እንደሚከተለው አቀርባለሁ::

1990 የበጀት ዓመት በተሠራበት የ "ድጎማ" ቀመር ውስጥ አንደኛው መስፈርት በልማት የኋላ-ቀርነት ደረጃ ሲሆን፣ ይህም የተለያየ መስፈርቶችን አካትቶ ነበር:: ነገር ግን በከተሞች ከፍተኛ ችግር ሆኖ የሚገኘው ሥራ-አጥነት በመሆኑ የአዲስ አበባ፣ የሐረሪና የድሬዳዋ ከተሞችን የልማት ደረጃ ከፍ ስለሚያደርግና በእንጻሩም የተገለበጠውን አኃዝ ዝቅ ስለሚያደርገው በዚህ መሥፈርት የሚያገኙትን ድጎማ ዝቅ እንዲል ያደርገዋል:: በሌላም በኩል በአሁኑ ወቅት የሚደረገው የኢንቨስትመንት መጠን የወደፊቱን የክልሎች ዕድገት በእጅጉ ስለሚወስን በህዝብ ብዛት የተስተካከለ የኢንቨስትመንት ካፒታል መጠን ቢካተት ተገቢ ይሆናል::

"Regional Development and Overall Macroeconomic Performance in Ethiopia" በሚል ርዕስ በጻፍኩት ጥናታዊ ጽሁፍ በ 1990 የበጀት ዓመት በተሠራበት የ"ድጎማ" ቀመር ውስጥ ከተካተቱት የኋላ-ቀርነት መመዘኛዎች በተጨማሪ የክልሎችን የሥራ-አጥ ምጣኔ፣ በህዝብ ብዛት የተስተካከለ የኢንቨስመንት ካፒታል መጠን፣ አንድ ሰው በህይወት የሚቆይበት አማካይ ዕድሜ (longevity) እና ከማይምነት ነፃ የሆኑ ዜጎችን ብዛት ምጣኔ በመጠቀም የክልሎችን የልማት ደረጃ ለመገመት ሞክሬያለሁ:: የክልሎች የሀብት ውጤት ማጠቃለያ (regional income account) ያልተዘጋጀ በመሆኑ ምናልባት ዋነኛ የክልሉ የልማት ልዩነት አመልካች ሊሆን ይችል የነበረውን የክልሎች የነፍስ-ከፍ ገቢ መጠቀም አልቻልኩም::

ክልል	በ1990 በሥራ ላይ የዋለ			ሌሎች መሥፈርቶች በመጨመር የተስተካከለ		
	ጥምር አመልካች	ደረጃ	የተጠጋጋ ድርሻ	ጥምር አመልካች	ደረጃ	የተጠጋጋ ድርሻ
ትግራይ	0.0411	8	4%	0.078984	4	8%
አፋር	0.0335	10	3%	0.049502	10	5%
አማራ	0.0498	5	5%	0.076870	6	8%
ኦሮሚያ	0.0492	6	5%	0.0774448	5	8%
ሶማሌ	0.0283	11	3%	0.077403	11	3%
ቤኒሻንጉል/ጉምዝ	0.432	7	4%	0.028472	7	7%
ደ.ኢ.ብ.ብ.ህ	0.0387	9	4%	0.060225	9	6%
ጋምቤላ	0.0520	4	5%	0.069495	8	7%
ሀረሪ	0.1961	2	20%	0.013367	2	13%
አዲስ አበባ	0.3044	1	30%	0.0251271	1	25%
ድሬዳዋ	0.1636	3	16%	0.100111	3	10%

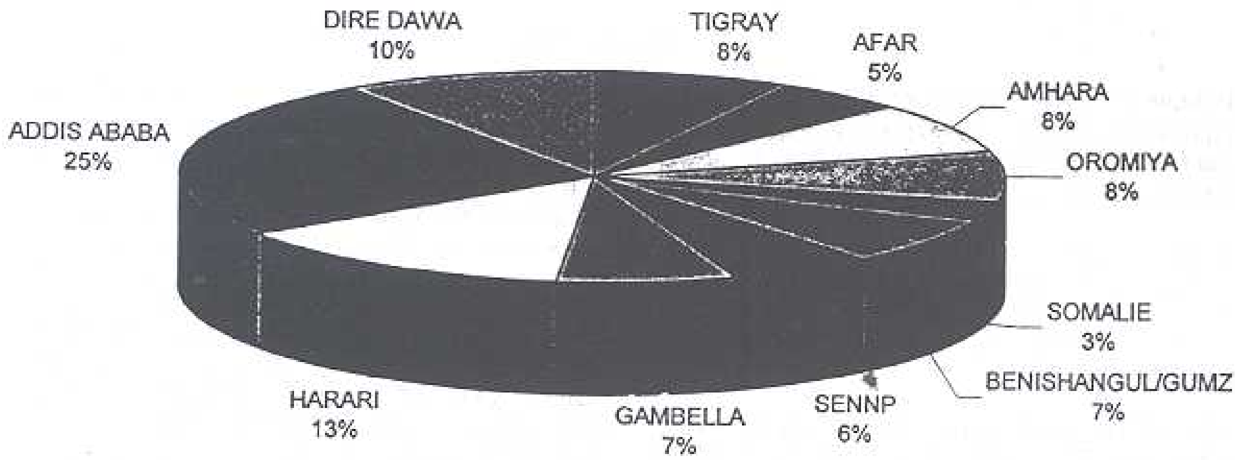

ከዚህ በላይ በሠንጠረዡ እንደተመለከተው የሥራ-እጥነት በመሥፈርትነት መካተት የአዲስ አበባን፣ የሓረሪንና የድሬዳዋን የልማት ደረጃ አመልካችና ድርሻ ዝቅ ያደረገው ሲሆን የኢንቨስትመንት መካተትም የተጋነነ ደረጃ ተሰጥቷቸው የነበሩትን እንደጋምቤላ የመሳሰሉትን ክልሎች የልማት ደረጃ አመልካች ቀይሮታል።

ከዚህም በተጨማሪ፣ በተደጋጋሚ በድርቅ የመመታትን ሁኔታ (የተጠቂ ህዝብ ብዛትና የድርቅ ተደጋጋሚነት)፣ የማስፈፀም አቅም (physical performance)፣ ከማህል አገር በሚኖር ርቀት ምክንያት የሚፈጠር የገንዘብ የመግዛት አቅም፣ የክልል የቆዳ ስፋትና የልማት አመቺነትና የመሳሰሉት በቀመሩ ቢካተቱ የተሻለ እንደሚሆን ክልሎች አስተያየት ይሰጣሉ። በመጨረሻም ለውጭ ንግድ አመቺ የሆኑ እንደ ቡና፣ የቅባት እህልና የመሳሰሉትን በብዛትና በጥራት ለሚያመርቱ ክልሎች ልዩ ድጎማ ቢኖር በክልሎች ትኩረት ተሰጥቶት የምርቶች በስፋትና በጥራት መመረት ሊበረታታ ይችላል።

በመጨረሻም ከሠንጠረዡና ከስዕሉ ልንረዳው የምንችለው ነጥብ በተስተካከለው የልማት ደረጃ መመዘኛ መሠረት ለዲስ አበባ፣ ሀረሪና ድሬዳዋ በተከታታይ ከፍተኛውን ደረጃ የያዙ መሆኑንና በአማራ፣ በትግራይና በኦሮሚያ መካከል የጎላ የልማት ልዩነት አለመኖሩን ነው። ከነዚህ ክልሎች ቀጥሎ ተመሣሣይ የልማት ደረጃ ያላቸው የቤኒሻንጉል/ጉሙዝና የጋምቤላ ክልሎች ናቸው፡፡ የሶማሌና የአፋር ክልሎች በ3% እና በ5% በተከታታይ የመጨረሻውን ደረጃ ሲይዙ የደ.ኢ.ብ.ብ.ህ (ደቡብ ኢትዮጵያ) ክልል በ6% የቤኒሻንጉል/ጉሙዝና የጋምቤላ ክልሎችን ይከተላል።

<u>ከአዘጋጁ</u>

አቶ ሰኢድ ኑሩ ይህንን ወቅታዊና ጠቃሚ ነጥብ ስላመለከተን እያመሰገንን አንባቢዎች በዚህ ነጥብ ዙሪያ የምትልኩልንን አስተያየቶች በሚቀጥሉት የ ልሳን ኢኮኖሚክስ እትም ለማውጣት ዝግጁ መሆናችንን እንገልጻለን።

Dr. Eshetu Chole 1945 - 1998

Ethiopia has lost one of her best and brightest Economist

It is with great sadness and shock that EEA members learned about the untimely death of the founder and the source of inspiration of their organization, Dr. Eshetu Chole. Had it not been for Dr. Eshetu and his colleagues the EEA would not have been what it is now. Dr. Eshetu was so committed to the causes of EEA that, even towards his last days, he went through one of the issues of our *Economic Focus* and provided us with his usual useful comments. He was also the co-organizer of EEA's project on Ethiopian economy.

EEA members, while mourning his untimely death, need to uphold the principles for which he was committed. Dr. Eshetu was committed to seeing Ethiopian economists being organized, tackling the endemic problem of poverty and being advanced in their profession. It is with this vision that he took the responsibility of organizing EEA. In his opening remarks during the inaugural ceremony of the EEA he expressed his feelings by saying: 'today it is a day we note with both embarrassment and pride: Embarrassment because it is only now that we have managed to establish our Association...but pride because the honor of forming the Association has fallen on us'. He continued, 'those of us assembled here today can legitimately tell our children that we were present at the creation. And on a personal level, I am not unconscious of my unique honor in serving as the first president of the EEA".

He was constantly warning his fellow economists to be professionals, open to criticism and be critical of power abuse. He emphasized: 'in past professional economists in Ethiopia remained largely untapped, partly because it was pointedly ignored; partly because it was listened to only to the extent it served the designs of the powers that were; and partly because on occasion they allowed themselves to be manipulated for ends that were at variance with the interests of the Ethiopian people'. Perhaps based on his agonizing experience from his prison days he noted: 'power bred arrogance, and arrogance was taken as a substitute for knowledge'. Such a negative attitude, according to Dr. Eshetu, 'was generic to those whose comparative advantage resided not in knowledge, but in marshaling the means of violence'. His use of the past tense in the above phrases seem to indicate that Dr. Eshetu was wishing not to have any one experiencing that. For those who happened to be on power his message was clear and simple: 'in more literate societies, there is a healthy interaction between power and ideas; in our, unfortunately, the relationship is one of studied distance at best, and outright hostility at worst. Since the country is the ultimate loser from this state of affairs, it is a situation that must be rectified'. Thus, Dr. Eshetu was also teaching his fellow economists and those in power to share his vision.

Dr. Eshetu was also advising Ethiopian economists to be open to self-criticism. He noted 'our profession makes no claims to infallibility; on the contrary, it is a field in which self criticism is often taken to great length. Our analysis may sometimes be wrong; our projections may often be off mark; and our prescriptions may not always work. But we are often our own severest critics. However, our self-indictment must not be used by outsiders as a convenient excuse for refusing to listen to us. For the price of disregarding economic opinion

is to open the gates wide to charlatanism of all sorts and to the pursuit of quick-fix solutions, which - unfortunately- do not exist in reality.'

What makes Dr. Eshetu unique as an economist is his exclusive interest in development studies in general and the importance of multi-disciplinary studies in Ethiopia in particular. In one of his addresses to EEA members he emphasized the challenge facing Ethiopian economists in the fight against poverty which, according to Dr. Eshetu, requires all disciplines to work together. Underscoring the importance of establishing EEA he noted: 'the significance of establishing EEA transcends the economics profession. It is my hope and conviction', he added 'that this inaugural ceremony [of EEA] will act as a spur to the formation of other professional associations particularly in our neighboring disciplines. Only with the mushrooming of such association will Ethiopia's arid intellectual environment be transformed into a green pasture of ideas. I yearn for the day when we will be able to organize joint activities with other associations and, acting in concert, raise the level of public discourse in our country to higher, more dignified and more constructive levels'. Though we mourn his untimely death, we are happy that he at least saw the mushrooming of different associations in our neighboring disciplines and the launching of our *Economic focus* and round table discussions before his last days.

Dr. Eshetu had a vision for EEA. He wrote 'my vision is that, say by the time it [EEA] celebrates its twentieth anniversary, it will have expanded its membership substantially; established a reputation as respectable repository of professional knowledge; accumulated a distinguished record of research and publications; further advanced the cause of public education in economics; earned the respect of the public; and contributed in several tangible ways to the economic advancement of Ethiopia'. Dr. Eshetu has clearly outlined what the focus of EEA should be. In his own words EEA should be 'entirely professional. The mechanisms for promoting the objectives of the EEA include publishing Journals and newsletters and -eventually - occasional papers and books (as well as teaching materials); organizing seminars, panel discussions, and lectures; and conducting and/or coordinating research on Ethiopian economy.' Recent events at EEA are broadly following Dr. Eshetu's vision. Finally let us repeat Dr. Eshetu's call for Ethiopian academics in general and Ethiopian economists in particular. On one occasion he said: "let us build a foundation of which we as founders will be proud, and for which our successors will be grateful. In the immortal words of John Donne, 'ask not for whom the bell tolls, it tolls for thee'". Weh hope we will live up to his expectation and will always remember what a great economist Ethiopia has lost.

HIS JOURNEY'S JUST BEGUN

Don't think of him as going away, his journey's just begun,
Life holds so many facet - this earth is only one.
Just think of him as resting from the sorrows and tears,
In a place of warmth and comfort where there are no days and years.
Think how he must be wishing that we could know today,
How nothing but our sadness can really pass away.
And think of him as a teacher survived by his thousands of students,
And as living in the hearts of those he touched...
For nothing loved is for ever lost, and he was loved so much.

Let God save his soul in Heaven and give His comfort to his family.

Shimelis G. Yae (one of his students - E-mail message)

ጋሼ እሸቱ አልሞተም (ክፍል አንድ)

አቶ አብራር ሱሌማን
ኢኮኖሚክስ ዲፓርትሜንት፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

ሁለት ዓይነት ሻማ

ሰዎች ኢታልቅሱ፣ ለምንድነው ልቅሶ፣
ማለቱ ለማይቀር፣ ሻማ ተለኩሶ።
ሻማን የማታውቁ፣ ጥቅሙ ያልገባችሁ፣
ነዶ በወደመ፣ ከንቱ ታዝናላችሁ።
ብርሃኑን ሳይሰስት፣ ካበራ ለሁሉም፣
ቢጠፋም ግድ የለም፣ሻማ ነዶ ቢያልቅም።

እኔ ሻማ 'ምለው፣ ዓይነቱ ሁለት፣
አንዱ በጭለማ፣ ሌላው በንጋት።

ምንም ያለ ቢሆን፣ ደርሶ መቆጨቱ፣
የፈዘዘው ሞልቶ፣ እሸቱ መጥፋቱ።
ሻማው ሌላ ሻማ፣ ወልዶ ከለኮሰ፣
ጨረሩ ፈንጥቆ፣ ሀገር ካዳረሰ፣
ሥራው ህያው ሆኖ፣ ትውልድን ካደሰ፣
ቢያሸልብ ምን አለ?

እኔ ሻማ 'ምለው፣ ዓይነቱ ሁለት፣
አንዱ በጭለማ፣ ሌላው በንጋት።

ተለኩሶም እንኳን፣ ማድመቅን ያልቻለ፣
ብርሃኑን ሰስቶ፣ ሻማ እየመሰለ፣
በስሙ 'ሚነግድ፣ አረ ስንቱ እያለ፣
ድንገት ከሚጠፋ፣ ነዶ ያልታከተው፣
የጋን ውስጥ ሻማውን፣ ድርግም ባደረገው።

አንተ አያ ንፋስ፣ ዓይንህ የታወረው፣
ስስታሙን መርጠህ፣ እፍ! ብትል ምነው?

እኔ ሻማ 'ምለው፣ ዓይነቱ ሁለት ነው፣
አንደኛው በሌሊት፣ ብርሃን በሌለበት፣
ሌላው ግን በንጋት፣ ብርሃን በበዛበት።

(ለክቡር ዶክተር እሸቱ ጮሌ - ሰኔ 13 ቀን 1990 ዓመተ ምህረት)

በርግጥም አስደንጋጭ ዜና ነበር። ከስስትና ከፍፁም ራስ ወዳድነት በነፃ መንፈስ፣ ለሀገሩና ለወገኑ እጅግ ተቆርቋሪ የነበረ ሰዉ ማጣት መሪርና ጥልቅ ኀዘን ማስከተሉ የግድ ነው። ከራስ ጥቅም ይልቅ፣ ለሌሎች መኖርን አስቦና ወጥኖ፣ ይህን መሰሉንም ኃላፊነት በዘዴና በትህትና የሚያስተምር የራዕይ አባት ጋር አብሮ መሥራት መታደል የነበረውን ያህል፣ በማይቀረው ሞት እንደዋዛ በድንገት መቀማት ከማሳዘኑም በላይ፣ ያስቆጫል፣ ያናድዳልም። በሌላ በኩል ደግሞ፣ እንዲህ ዓይነቱ ክስተት ልብና ስሜትን በሲቃ ከማተራመስ አልፎ፣ ቆም ብሎ ማሰብንም ያስከትላል። ስኮን ብሎ ማውጠንጠን ይጠይቃል፣ በቅድሚያ ስለሟች፣ቀጥሎ ስለሌሎች፣ ከዚያም ስለራስ። ብቻ ስለሁሉም።

ከቀብር ስንመለስ፣ ከእኔ ይበልጥ ረዘም ላለ ጊዜ የሚያውቀውና የሥራ ባልደረባዉ የነበረ ወዳጄ ድንገት ዞር አለና፣ "አሁን አሁን ባሰበው በመሞቱ ኀዘን ሳይሆን ንዴት ነው የሚሰማኝ" ብሎ፣ ትንሽ ግራ ቢያጋባኝ፣ "እንዴት?" አልኩት። "ብዙ ነገር መሥራትና ትልቅ ቦታ መድረስ ሲችል ..." አለኝ። ወዲያው የኔን መልስ ሳይጠብቅ፣ "በሥለጠነው ዓለም ቢሆን?! ... ኢትዮጵያ ውስጥ ነው ያለነው፣ አፍሪካ ነው ያለነው። ማለቴ፣ ብዙ የመሥራት ፍላጎትና ችሎታ በራሱ የትም አያደርስም" በማለት ለራሱ ሲያጉረመርም (ወይስ ጮክ ብሎ ሲያስብ)፣ ጆሮዬን ብቻ ነበር እንደዋዛ የሰጠሁት። ይህ ምልልሳችን፣ ብዙ ውስብስብ የኀሊና ጥያቄዎችን እንዳጫረብኝ ግን የኋላ ኋላ ነበር የገባኝ። ለምን አይቆጨው? ለምንስ አያንገበግበው? መቆጨት ሲያንሰው ነው፣ ወዳጄ። በጋሼ እሸቱ እንጎል ውስጥ የታጨቀውን የእውቀት ሀብት ጠንቅቆ ያውቃልና።

በዚህ ሁኔታ ነበር ወደ ቤቴ ያዘገምኩት። መሞቱን ስሰማም ሆነ ቀብሩ ላይ አላለቀስኩም ነበር። ሌሊቱን ብቻዬን ቁጭ ብዬ፣ ሞቅ ያለ ሥራ ላይ እንዳለሁ፣ ሳላስበው ዓይኖቼ እንባ አቀረሩ። ሁሉም ነገር በአንድ ላይ ከፊቴ ተደቀነ፣ ወዲያውም ሳንዳፍታ ጭልም አለብኝ። እንባ ከቋጠሩት ዓይኖቼ ባሻገር፣ በዓይነ ኅሊናዬ አንድ ምስል ተመለከትኩ። ልክ ከአንድ ጠመዝማዛ ጎዳና እየተጓዝኩ ሳለ፣ ሻማ ይዞ ከፊት ለፊቴ ይመራኝ የነበረ አንድ የማውቀው ሰው በድንገት ተሰወረብኝ፣ ሻማውም በድንገተኛ ነፋስ ወደመ። በመጨረሻም የሚያስፈራ ጭለማ ሆነ። ሳላስበው ስለሻማና ብርሃን አሰብ ገባሁ። ሻማ ብርሃን ይሰጣል፣ ከተለኮሰ። የተለኮሰ ሻማ ሁሉ ደግሞ ደማቅ ብርሃን አይሰጥም። አንዳንድ ሻማ ሲለኩሱት እንደችቦ እየተንበገበገ ብሩህ ብርሃን ይሰጣል፣ በወጋገኑም ሌሎች እንደልብ ይንቀሳቀሳሉ፣ ህይወትም አለው። ሌላው ዓይነት ሻማ ደግሞ፣ ቢለኩስም ጥርት አድርጎ አያሳይም፣ ጭልጭል እያለ። እንዲህ ዓይነቱ ሻማ አንዳንዴ ከመኖሩ አለመኖሩ ይመረጣል፣ እንዳለ አስበውና በብርሃኑ ተማምነው መንገድ ሲጀምሩ አደናቅፎ ሊጥል ስለሚችል፣ አዘናግቶ ከቶውንም ገደል ይከትም ይሆናል። ለካስ ሻማ ሁሉ አንድ ዓይነት አይደለም?

የጋሼ እሸቱ ድንገተኛ ሞት የሀዘን ደራሽ ስሜት አድብቶ ውስጤን ያመሰው በዚህ መልክ ነበር። ስሜቴ ከኀዘን ወደ እልህና ቁጭት በመቀየሩ፣ ዕንባዬም በመፍሰስ ፈንታ ተመልሶ ወደ ጎራው ተከተተ። በዱልዱም ብዕሬ ጫፍ እንደ ዶፍ ዝናብ ባጎርፈውስ? የውስጤን። ጎርፉም ወዳሻው ይጉረፍ። ብቻ እግረ መንገዱን የቆሸሸ ኀሊናዬን በጠራረገልኝ?! ቀስ በቀስ፣ እእምሮዬ እየተረጋጋና እየሰከነ ሲኼድ፣ ከወዲያ ወዲህ ዥዋዥዌ የሚጫወተው የህሳብ ማዕበልም መልሀቁን መጣል ጀመረ። በመጀመሪያ፣ ሁሌ እንኳን ባይሆንም አንድ የሚወዱት፣ የሚያከብሩት ወይም የሚያደንቁት ሰው ሲሞት፣ ስለማንነቱና በህይወት በነበረበት ጊዜ

ስለሥራቸው ሥራዎች በጥልቀት መመርመር የተለመደ መሆኑ ታወሰኝ:: ማንነቱና ገቢሩ ገዝፈው የሚታዩትም አንድም ሲርቁት፣ አሊያም በሞት ሲለዩት ስለመሆኑ ከሊል ጅብራን "The Prophet" በሚለው መጽሀፉ ያሰፈረው ትዝ አለኝ፡ "When you part from your friend, you grief not; for that which you love most in him may be clearer in his absence, as the mountain to the climber is clearer from the plains." ከዚያም፡ ሰው በሞተ ቁጥር "እገሌ እንዲህ ነበር ... ያን ይወድ፡ ይህን ይጠላ ነበር ..." እያልን፡ በተለይ ደግሞ ጥሩ ጥሩ ነገሩን እያነሳን፡ ከንፈር እየመጠጥን፡ ሰው ከበላ ከጠጣ የግድ የሚፈልቀውን እንባ የመርጨት ባህላችን ከፊቴ ድቅን አለ:: ይህን ባሰብኩ ጊዜ፡ የጥፋተኝነት ስሜት ጎሊናዬን ይሞግተው ጀመር:: እንደዚያ ታሞ ሲማቅቅና ከዓመት በላይ ሲሰቃይ ሰምቼ ጆሮ ዳባ ልበስ ለምን አልኩ? እንዲህ እንዲህ እያልኩ፡ በሀሳብ ጎዳና የኋሊት ሸመጠጥኩ፡ ከጋሼ እሸቴ ጋር፣ ከራሴ ጋር፣ ከኢኮኖሚክስ ጋር፣ እንዲሁም ከሀገሬ ጋር:: የአንዳንድ ሰዎች ሞት በጎሊና ላይ ሳይወዱ በግድ የሚቆሰቁሰው እስጥ አገባ ከባድ ነው:: ምን ዓይነት ሰዎች ይሆኑ እነዚህ? ከተራ ሰው የተለዩና በቀላሉ የማይዘነጉ:: ታዲያ ጋሼ እሸቴን ከተራ ሚች የሚለየው ምንድነው? ይህ ሰው ከተራ ምሁር የሚለየው አንድ ነገር እንዳለ አጥብቆ ይሰማኝ ጀመር:: ጀግና ይሆን እንዴ? ጋሼ እሸቴ::

ጀግንነት ምንድነው? በርግጥ፡ ጀግንነት አንፃራዊ መሆኑ ይገባኛል:: በጊዜ፡ በቦታና በህብረተሰቡ ባህላዊ፡ ማህበራዊ፡ ፖለቲካዊና ሃይማኖታዊ እምነቶች ይወሰናል:: ዞሮ ዞሮ ግን፡ ጀግንነት አገርን ከመውደድ ይመነጫል:: አገርን መውደድ ደግሞ በብዙ መልክ ሊገለፅ ይችላል:: የተለያዩ ደረጃዎችም አሉት:: በጎ ነገር ለሀገርና ለህዝብ መመኘት እንዱና የመጀመሪያው ሲሆን፡ የተመኙት እንዲሆን ሳያሰልሱና ሳያመነቱ ብርቱ ጥረት ማድረግ ሌላው ነው:: የተመኙት እንዲሆን እራስን 'መሰዋት' ደግሞ ከሁሉ የላቀ ነው:: ችግሩ (በተለይ በአገራችን)፡ ስለመስዋዕትነት በሰፊው የሚታወቀው፡ በዐውደ ውጊያ ውሎ ጉድል ሠርቶ ከመሰዋት ጋር የተያያዘው ነው:: በኔ እምነት፡ ይህ ጠባብና የተዛባ ትርጉም ነው፡ ለጀግንነት:: ለኔ፡ ጀግና የሚለው ቃል ከዚህ ትንሽ ሰፋ ያለ ሆኖ፡ ህይወቱን ከምንም ነገር በላይ ለሀገርና ለህዝብ ጉልህ ፋይዳ ላለው በጎ ነገር ያዋለ ሁሉ ጀግና ነው:: ይህ ሁሉ ጳር ጳር ማለቴ፣ ባጭሩ የምሁር ጀግናም መኖሩን ለመጠቆም ያህል ነው፡ መማሪያ ሳይጨብጡ፡ በአስተሳሰባቸውና በአመለካከታቸው ትልቅነት ሀገራቸውን የሚጠቅሙ:: ለመሆኑ፡ "መስዋዕትነት ማለት ተቃጥሎ ማለቅ ማለት ሳይሆን፡ እንደጧፍ ነዶ ለአገር ለወገን ብርሃን መሆን ማለት ነው::" ያለው ማን ነበር?

ምሁር ማለትሳ? በትምህርት ከፍተኛ ደረጃ የደረሰ ወይም የላቀ ውጤት ያስመዘገበ? በተማረው ትምህርትና በሠለጠነበት ሙያ ሰፊ ጥናትና ምርምር ያደረገ? በርግጥ፡ ምሁርነትም እንደ ማኅበረ-ሰቡ አመለካከትና የዕድገት ደረጃ ሊለያይ ይችላል:: ከላይ የተጠቀሱት ለሀገር ጠቃሚ ቢሆኑም፡ ከነዚህ በተጨማሪ፡ እንድ ዜጋ ከተራ የሙያ ምሁርነት ባሻገር 'ጀግና ምሁር' ለመሆን፤ ከሠለጠነበት ሙያ ወጣ ብሎ ስለሌሎች ዲሲፕሊኖች ሁለገብ (multidisciplinary) ዕውቀቱን ማጎልበት፣ ለሀገሩና ለወገኑ ጠቃሚ በሆኑ ማኅበራዊና ፖለቲካዊ ጉዳዮች (extra-curricular activities) በእጅጉ መሳተፍ፡ የህዝቡንም ችግር አብሮ መጋራት፡ ከሌሎች ጋር ተቻችሎ መሥራትና ማስተባበር ይጠበቅበታል:: በዚህ መልኩ አመርቂ ውጤት ማስመዝገብ የቻለ ምሁር፤ ከሁሉ በላይ ደግሞ ሰብአዊ እሴቶች ሊኖሩት ይገባል፡ ቢያንስ የተወሰኑ:: ሰው ነውና ከሁሉ በፊት ጥሩ ሰው መሆን አለበት:: ብቻ እንደኔ እንደኔ፡ ፊደል የቆጠረ ወይም የተማረ (ካስፈለገም የተመራመረ) ሁሉ ምሁር ሊባል አይገባም:: ይህን ሁሉ የዘባረቅኩት፣ ባጭሩ ጋሼ እሸቴ ጀግና ነበር ለማለት ነው:: ዙሪያ መለስ ምሁር ነበርና:: ምናልባት ይህ ሰው ለአንዳንድ ሰዎች ኢምንት ሊሆን ይችላል:: ይህ እንግዲህ የአመለካከት ልዩነት ነውና ምን ይደረጋል?! ጋሼ እሸቴን ጀግና ምሁር ለማለት ያስደፈረኝ፡ በብዙ መልኩ በቀላሉ ምትክ የማይገኝለት መሆኑን ከመገንዘብ የመነጨ ከመሆኑም በላይ የሞራል ጥንካሬውና ወደር የለሽ ምሁራዊ ድፍረቱ እንደኔ ላሉ ታዳጊዎች በመልካም አርአያነት የሚጫወቱትን ሚና ግምት ውስጥ በማስገባትም ጭምር ነው:: በአንድ መልኩ፡ የእሱ ሞት የኃላፊነትንና ለሌሎች የመኖርን ድፍረት የገበየሁበት አጋጣሚም ሆኖ ይሰማኛል:: ስሙ በታሪክ ማህደር ተገቢውን ሥፍራ ሊቸረው የሚገባ መሆኑን አበክሬ የምገልጸውም፡ እራሱ በሥራው ውጤት ኒሻን ባይሸለምም፡ ኒሻን ሊሸለሙና ሊያስሸልሙ የበቁ በርካታ ሌሎች ዜጎችን ካፈሩ ጥቂት የሀገራችን የዘመኑ በሳል ምሁራን እንዱ እንደሆነ በማሌ ስለማምን ነው:: እናሳ?

እናማ በሌላ ቀን፡ ብጥቅጣቂ ወረቀቶቼን ብድግ አድርጌ እንደተለድ ማንበብ ተያያዝኩ:: እግረ መንገዴን፡ አንዳንድ ነገሮች ውስጤ ውል ውል ሲሉ ይሰማኝ ነበር:: እንብቤ ስጨርስ፡ ሳላስበው ብዙ መዘባረቁ ታወቀኝ:: ሆኖም፡ ሙሉ በሙሉ ባይሆንም፡ ከሞላ ጎደል፡ የውስጥ ስሜቴን የገለፅኩ መሰለኝ:: ውስጤ ታምቆ የቀረ እንዳለም ገባኝ:: ታዲያ ለምን አልገላገልም? የጻፍኩትን ደግሜ ወጣሁት:: አሁን ማንበብነብ ሳይሆን፡ በደንብ አነበብኩት:: እንደ ጽሁፍ አላረካህ አለኝ:: አልማረከኝምም:: ርዕሱ፡ ጭብጡ፡ የቃላት፡ የሀረጎችና የዐረፍተ ነገሮች አሰካክ፡ የሀሳቦች ቅደም ተከተል፡ድምፀቱ ... ወዘተ? አይ አለማወቅ! የቲንቲ ችሎታ ማነስ! ህልም ተፈርቶ ሳይተኛ አይታደር! ለመሆኑ፡ ምንድነው የምጽፈው? ለምን?

ስለ ጋሼ እሸቴ:: የማውቀውን፡ የሚሰማኝን:: ዓይኔ አይቶ፡ እዝነ ልቦናዬ እስተውሎ፡ ልቤ በክብር የመዘገበውን:: ስለልጅ እሸቴ ወይም ስለጎልማሳው እሸቴ ሳይሆን፡ ስለጋሼ እሸቴ:: ስለ አባት እሸቴ:: አእምሮው ብሩህ፡ አስተዋይና አመዛዛኝ፡ ልቡ ደግሞ ርህሩህና ደግ ስለሆነው ታላቁ የመንፈስ አባቴ:: ስለማን እንደምጽፍ በውል ሳጤን፡ "አበለሻሸው ይሆን?" ብዬ ሰጋሁ:: ማንኛና ስለሱ የረባ ነገር የምጽፈው? የት አባቴ አውቀውና? የቅርብ ጓደኛዬ አይደል! ወይ ደግሞ እንደዚያ ስሙ በገነነበት ዘመን ኖሬ የሠራውን ተአምር እንደሌሎቹ በአካል አላየሁ! በርግጥ፡ ተማሪው በመሆን፡ ለተወሰኑ ዓመታትም ቢሆን አብሬው በመሥራት ስለሱ የማውቃቸው አንዳንድ ነገሮች አይጠፉም:: ከዚህም ሌላ፣ ጽሁፎቹ ስለሚጥሙኝ ከተወሸቁበት አሳድጄ ጥቂትም ቢሆኑ አንብቤያለሁ:: ደግሞስ፡ ያየሁትንና የገባኝን ያህል ብጽፍ ምን አለበት? ሌሎች ደግሞ በበሳል አእምሮ፡ በሹል ብዕራቸው እኔ ያላስተዋልኩትን፡ የዘነጋሁትን (ወይም የተሳሳትኩትን

አርመው) ቢጽፉስ? ስለዚህ፣ ጋሼ እሸቱ በኔ ደካማ መነፅር ምን ይመስላል? የተዋጣለት መምህር፣ መልካም የሥራ አጋር፣ እንዲሁም ድንቅ የጥበብና የሥልጣኔ አባት:: እኔ ለጋሼ እሸቱ ጥሩ ልጅ ላልሆን እችላለሁ:: እሱ መፍጠር ይፈልግ የነበረውን ዓይነት:: በሆንኩ ደስ ባለኝ ነበር:: ግን አይደለሁም:: ጨርስ!-ታዲያ ጥሩ አባቴ እንደ ነበር ብመሰክርለትሳ? መቸም፣ ልጅ ስለአባቱ አይናገር አይባል!፣ ዕይታው ውሱን፣ ድርጊቱ ችኩል፣ ሀሳቡ ብስለትና አርቆ ማስተዋል የጎደለው መሆኑ ግልጽ ነው:: አይ የልጅ ነገር! በአካል እያደገ፣ በአእምሮው እየበሰለ ሲኼድ፣ የዕይታው አድማስ መስፋቱስ የት ይቀራል? ጋሼ እሸቱ የእውቀት ልጆቹን በጣም የሚያቀርብ፣ በእኩል ዓይን የሚያይ፣ ሀሳባችንን ሳንፈራ በድፍረት እንድንገልጥ የሚገፋፋን:: ስንሳሳት የሚቆጣን መሰላችሁ? እንዲያውም! ረጋ ባለ መንፈስ፣ እራሱን ዝቅ አድርጎ፣ በሚገባን ቋንቋ ስህተታችንን እንድናርም ነበር የሚያደርገው::

ይህን ያህል ከተንደረደርኩ ዘንድ፣ የዚህችን መጣጥፍ አርባና በግልጽ ላስቀምጥ:: ይህቺን ብጣቂ ማስታወሻ የጻፍኩበት ምክንያት፣ የዚህ ታላቅ ሰው ሥራ በእኔ እውቀትና ችሎታ ተመዝኖ የሚመሰከርለት ነው ከሚል ጭፍን የዋህነት የመነጨ ሳይሆን፣ ከዚህ ይልቅ ለሱ ያለኝን አድናቆትና ክብር ለማሳየት፣ በድንገተኛ ሞት መለየቱ ያሳደረብኝን ጥልቅ የኀዘን ስሜት ለመግለፅ አስቤ፣ በይበልጥ ግን ከሞቱ ጀርባ በኔ ህይወት ውስጥ ጥሎት ያለፈውን ሰናይ ምግባሩን ህሊናዬ ደፍሮ በዝም አይንቅዝም ችላ ማለትን ስላልተቀበለው ነው:: ምክንያቱም፣ የጋሼ እሸቱ ህልፈት ከልቤ ጋዳ የኀዘን እንጉርጉሮ ከመቀጠር አልፎ፣ ህሊናዬንም ሳይናገር ትቶልኝ በኼደው፣ የቤት ሥራ ጠቅጥቆታልና:: ዋነኛ ዓላማዬም፣ ጋሼ እሸቱ ስለሠራቸው ሙያዊ ሥራዎች ትንታኔ ለመስጠት ሳይሆን (አቅሙም የለኝም)፣ በጽሁፍ ትቶ ስላልኼዳቸው ድንቅ ተሰጥኦዎቹ እንደ ደቀመዝሙሩ፣ እንደ ሙያ አጋሩ (ወይም የሥራ ባልደረባው)፣ እንደ ሰው በተለይ እንደጥሩ አባት፣ ከሁሉም በላይ ግን እንደ አንድ ኢትዮጵያዊ ዜጋ በመሆን በግሌ ከተገነዘብኳቸው ውስጥ ጥቂቶቹን ለትውስት ያህል ለመወርወር ያህል ነው:: የሚያዝናና የሥነ ጽሁፍ ችሎታ ባይኖረኝም፣ አወላጋጂም ቢሆን፣ የዚህን ሀገራዊ ፋይዳ ያለው ሥራ የሠራ ስሙጥር የኢትዮጵያ ባለውለታ ገድል፣ አቅሜ በፈቀደው ሁሉ ለማሳወቅ ካለኝ ከፍተኛ ጉጉት በመነሳት፣ ብሎም በሌሎች ልቡና ይህንኑ ለማሳደርና ለዚህ መሰሉ በጎ ተግባር ለማነሳሳት ብዬ ነው:: በተለይም በቅርብ በሚያውቁት ዘንድ:: ምናልባትም፣ እንዲህ ዓይነቱ ጅምር በብዙዎች ዘንድ ከቀን ወደ ቀን እየተብላላና እያደገ ኼዶ፣ ማን ያውቃል አንድ ቀን ወደ አንስተኛ ባዮግራፊ ሊያመራ ይችልም ይሆናል:: የዚህን አንጡራ የሀገር ልጅ ድንቅ ሰብእና እንደዋዛ ችላ ብዬ፣ ወደፊት ታሪክ ቢዘነጋው፣ እሱ ከሞት ተነስቶ ፍርድ ቤት አቁሞ ባይፋረደኝ እንኳን፣ ቢያንስ ህሊናዬ በውለታ ቢስነት ወንጀል ሲቆጠቁጠኝ መኖሩ መች ይቀርልኛል?

የጋሼ እሸቱን ስም በዝና የማውቀው ገና ድሮ የሰባተኛ ክፍል ተማሪ ሳለሁ ነበር:: ከመምህሮቼ አንዱ ጋሼ እሸቱን ለመጀመሪያ ጊዜ በዚህ መልኩ ነበር ያስተዋወቀኝ:- " ዶክተር ጌታቸው ቦሎዲያ ምን እንዳለ ታውቃላችሁ?፣ ኢትዮጵያ ውስጥ አንድ ተኩል ሰው ብቻ ነው ያለው:: አንዱ እኔ ነኝ፣ ግማሹም ዶክተር እሸቱ ጮሌ ነው::" ከዚያማ በዩኒቨርሲቲው የሶስተኛ ዓመት የኢኮኖሚክስ ተማሪ ሆኜ፣ ዲቬሎፕመንት ኢኮኖሚክስ የተባለውን ኮርስ ሊያስተምረን ብቅ ባለ ጊዜ፣ የልጅ አእምሮዬ በኩራት ተወጠረች:: ከመጠቀ ምናቡ፣ እጅግ ከነቃ አእምሮው፣ በረቀቀ ቋንቋውና በርቱዕ አንደበቱ ታግዞ፣ እነዚያን የዴቬሎፕመንት ሞዴሎች ተራ በተራ ሲያኾጎደጉዳቸው፣ አብዛኛውን ጊዜ በጣም ከመመሰጤ የተነሳ ሌክቸር መያዝ ይሳነኝ እንደነበር አስታውሳለሁ:: ይኸው ድንቅ የማስተማር ጥበቡ ይመስለኛል ብዙ የኢኮኖሚክስ ተማሪዎች ምን ጊዜም ኮርሱንና ጠቢቡን መምህር እንዳይዘነጉት ያደረገው::

በትኩረት ሳስተዋለው፣ ጋሼ እሸቱ ስለሚያስተምረው ኮርስ ብቻ ሳይሆን፣ ከአለባበስ ጀምሮ አንድ ሰው እንዴት ጥሩ መምህር መሆን እንዳለበትም ያስተምራል:: እንደዚሁም፣ አስፈላጊ ካልሆነ በስተቀር እንደ አንዳንዶቻችን በክፍል ውስጥ መድረኩ የእኔ ነው በሚል ተልካሻ ሰበብና በማን አለብኝነት ከትምህርቱ ጋር ዝምድና የሌላቸውን አርዕስቶች እያነሣ ሲዘባርቅ በጭራሽ አይገኝም:: ከዚህም ሌላ፣ በሥራው እጅግ ጠንቃቃ፣ ዝርክርክነትንና ስንፍናን አጥብቆ የሚጠላ ለመሆኑ ብዙ ነቃሽ ማስረጃዎችን መስጠት ይቻላል:: ለምሣሌ፣ ከመቶ በላይ ለሆኑ ተማሪዎች ቴስቶችንና አጫጭር የምርምር ወረቀቶችን በየጊዜው እየሰጠ፣ እያንዳንዱን አርሞ፣ በጣም ማመን በሚያዳግት ፍጥነት ይመልስ እንደነበር ማንም የሚዘነጋው አይሆንም:: (ታዲያ ቀይ በቀይ የሚያደርገው ነገር!) ልክ አሁን ስለነዚህ ነገሮች እየከተብኩ ሳለ፣ ላንዳፍታ የስንፍናዬና የዝርክርክነቴ ነገር ፊቴ ድቅን በማለቱ፣ ከባድ ሀፍረት ነው የተሰማኝ:: "እርማት በዛ!... ሥራ በዛ!... ጊዜ የለኝም!... ወዘተ ..."፣ እያልኩ በሌለ የሥራ ውጥረት ያናፋሁት ሁሉ ትዝ አለኝና በባዶነቱ እራሴን ታዘብኩት:: ትቶልኝ የኼደውን ቢሮውንማ እንዴት መላ ቅጡን እንዳሳጣሁት ቢሰማ ምን ይለኝ ይሆን? እሱ እንኳን በመጠኑም ቢሆን ፈለጉን የሚከተሉ ሌሎች ሸጋዬ ልጆች ሞልተውት የለ? ይብላኝ እንጂ ለኔ:: ጠቅለል ባለ መልኩ፣ ጋሼ እሸቱ በማሳወቅ ጉጉት የተጠመደ፣ ለማወቅ የሚስገበገበውን ያህል ለማሳወቅም ብርቱ ጥረት ያደረገ፣ ተግቶ መማርንና በርትቶ መሥራትን ለደቀ መዝሙሮቹ በተግባር ያረጋገጠ! እንከን የማይወጣለት መምህር እንደነበረ ነው የማስታውሰው:: ምናልባት ከህይወቱ ግማሽ ያህል ዕድሜውን ለሰዋለት የመምህርነት ሙያ ከነበረው ልዩ ፍቅር ይሆን? በተለያዩ አጋጣሚዎች ይህንኑ ማረጋገጡን እናያለን:- "በመምህርነት በቆየሁባቸው ጊዜያት ሁሉ ተማሪነቴን ያቋረጥኩ አይመስለኝም::" "It has been a great joy to be a teacher." እያለ:: ምናልባትም ደግሞ የተዋጣለት መምህር የመሆኑ ምሥጢር ለኢኮኖሚክስ ከነበረው ፍቅርና አክብሮት የመነጨ ሊሆን ይችላል:: እራሱ ይል እንደነበረው:- "It was a great joy to be a student of economics."

መቸም እንደ ጋሼ እሸቱ የሚናገረውን ቋንቋ እጅግ

አቀላጥፎ የሚጠቀም ቢኖር በጣም ጥቂት ነው። ይህ ደግሞ ከአእምሮው ብሩህነት፣ ከአስተሳሰቡ ምጥቀትና ወደር የለሽ ትንጅት ጋር ተዳምሮ፣ ጥሩ የንግግር አዋቂ እንዳሰኘው አንኳር መረጃው በተናገረባቸው መድረኮች ሁሉ በቀላሉ አድማጭን የማነሁለልና የማሳመን ተሰጥኦው ይመስለኛል። እንዲሁ ሲታይ ጭምት፣ ግን የመድረኮች ሁሉ ንጉሥ መሆኑ፣ ገና በለጋ ዕድሜው ነበር በብዙዎች ዘንድ የተስተዋለው። ትዝ ይለኛል፣ በኢትዮጵያ የኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር ምሥረታ በዓል ላይ፣ ክቡር ሚኒስትር ዶክተር አብዱልመጂድ ሁሴን የመዝጊያ ንግግር እንዲያሰሙ በተጋበዙበት ዕለት፣ ንግግራቸውን ያሳረጉት፣ ከጋሼ እሸቱ ጋር አብረው ተማሪ በነበሩበት ጊዜ ስለሠራው አንድ አስደናቂ ታሪክ የሚከተሉትን ሀረጎች በመቂጠር ነበር፤

" My mind keeps running to my student years in the now Addis Ababa University. Permit me to recall a happening that took place in 1965/66 G.C. That year, three highly distinguished students were running to become the president of the Addis Ababa University Students' Association. One of them was your present association's president, Dr. Eshetu Chole . The three candidates running for the office of the presidency waged extensive campaigns for weeks which finally culminated in three of them addressing the entire student body one after the other explaining their position on the issue of the day faced by the student body at large, and why one candidate was better than the other. When Dr. Eshetu's turn came to address the gathering, in his superb oratorical ability he delivered a stinging message that evening and concluded by remarking on the crucial issue of why he was better than his two rivals by simply saying, 'AS FOR ESHETU CHOLE, LET HISTORY SPEAK.' He won the presidency of the day."

ከዚህ በተያያዘ፣ እኔ ደግሞ በግሌ የማልረሳቸዉ አንድ ሁለት ገጠመኞቼን ባክልስ? የዛሬ ስድስት ዓመት ግድም በተደረገ አጠቃላይ የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ መምህራን ማህበር ስብሰባ፣ በአንድ ጉዳይ ላይ ውሳኔ ለመስጠት፣ ከግራም ከቀኝም ከየፋኩልቲዉ እሉ የተባሉ ምሁራን ሀሳባቸዉን ተራ በተራ ሰነዘሩ። ነገሩ ከተጠበቀው በላይ በመንዛዛቱና ባጭሩ እልባት ባለማግኘቱ ትዕግሥታቸው ተሟጦ ይመስለኛል፣ የወቅቱ የማህበሩ ፕሬዚዳንትና የዕለቱን ስብሰባ ይመሩ የነበሩት ፕሮፌሰር፤ ከፊት ለፊታቸው ያደፈጠውን አንድ ጭምት ቢጤ "እባክህ ገላግለን" በሚል ዓይነት ሀሳቡን እንዲሰነዝር ይጠይቁታል። ይህ ሰው መናገር ጀመረ፣ በመጀመሪያ ዋናውን ጉዳይ ቁልጭ አድርጎ አስቀመጠ፣ ቀጥሎም አከራካሪ ነጥቦቹን ተንትኖ መልክ አስያዛቸው፣ በመጨረሻም መፍትሔ ብሎ ያሰበውን እንደቀልድ ወረወረ። አጀንዳው ተዘጋ። ፕሮፌሰሩም፣ የኔ ቢጤ የተምታታበትም፣ ብቻ ሁሉም "እፎይ!" አለ። በዚያኑ ሰሞን የዚሁ

ዩኒቨርሲቲ 'ታሪካዊው የልደት አዳራሽ' (በዚያን ዕለት የጋሼ እሸቱ አገላለጽ)፣ በወቅቱ የተማሪዎች ካውንስል አማካይነት ስለአዲሱ ህገ-መንግሥት ሙያዊ አስተያየቱን እንዲሰጥ ከሌሎች ሶስት ምሁራን ጋር ይጋበዛል። በተለመደው እንደበቱ፣ ገና አንድ ሁለት ዐረፍተ ነገር ተናግሮ ሳይጨርስ፣ ባልጠበቅኩት ሁኔታ አዳራሹን ጢም አድርጎ የሞላው ተማሪ ለረጅም ጊዜ ያጨበጨበውን እስካሁን አልረሳውም። ትንሽ ግራ ተጋባሁ እንጂ በዚህ አልተገረምኩም። በዚያኑ ዕለት ምሽት የቴሌቪዥን ዜና ላይ፣ የዩኒቨርሲቲውን ተማሪዎች ለጦርነት እንዳነሣሣ ተደርጎ መቅረቡን ባደመጥኩ ጊዜ ነበር በይበልጥ የተገረምኩት። ጋሼ እሸቱ በተናገረ ቁጥር ለራሱ ሳይታወቀው በአድማጩ ዘንድ የሚፈጥረውን ስሜት በየዋህነት ካለመገንዘብ፣ ወይስ ጠንቅቆ ከማወቅ በመነጨ ፍርሃት? እንደ እውነቱ ከሆነ፣ የተናገረው ፍሬ ነገር ያን ያህል ማስጨብጨቡ በወቅቱ ለኔም ዱብ ዕዳ ቢሆንብኝም፣ አንድ ነገር ግን የስሜን ያህል አስታውሳለሁ፣ ከጦርነት ጋር አንዳችም ግንኙነት እንዳልነበረው።

ጋሼ እሸቱ ህይወት ካስከተለበት ህመም ጋር ተሟግቶ ሳይረታ ነበር ቅብጥብጥ ነፍሱ በዘለዓለማዊ ዕረፍትና ሰላም ጉጉት ወደ ሞት አጣድፋ የሰደደችው። በአጭር ተቀጨ ባይባልም እንኳን፣ ከኛ ከወጣቶቹ በላይ ትኩስ፣ ጎበዝና ጠንካራ አካላዊ ብቃት እንደነበረው የተገነዘብኩባቸው አጋጣሚዎችም ነበሩ። ትዝ ይለኛል፣ የዛሬ አምስት ዓመት ገደማ፣ ናዝሬት በአንድ ወርክ ሾፕ ላይ በነበርንበት ወቅት፣ አንድ ቀን ምሽት፣ 'አዳማ ራስ' ከሚገኘው የመዋኛ ገንዳ ፊት ለፊት ተሰባስበን፣ በሱ ጣፋጭ ቀልዶች እየታጀብን፣ 'ሻይ' ቢጤ እየጠጣን ስንዝናና፣ ሳናስበው ብዙ አመሸን። ታዲያ በማግስቱ አንዳንዶቻችን ከምሽቱ ድካም የተነሣ ከንቅልፋችን መነሣት እንኳን ሲያቅተን፣ የተቀረነው ደግሞ እንደምንም ከስብሰባው አዳራሽ የግድ ተጎልተን በደመ-ነፍስ ለመሣተፍ ስንሞክር፣ ጋሼ እሸቱ ግን ከሌሊቱ አስራ ሁለት ሰዓት ብድግ ብሎ ልክ እንደ ሃያ ዓመት አፍላ ጎረምሳ እየተንጎማለለ ስፖርት ቢጤ ሲሠራ እንደነበር አስታውሳለሁ።

የጋሼ እሸቱ ችሎታ (ክህሎት) ሰፊ ነበር። እውቀቱና ተሰጥኦው በኢኮኖሚክስ ብቻ የተወሰነ አልነበረም። በተፈጥሮ የመጻፍ ፀጋ ለመቀባቱና የተባ ብዕረኛ ለመሆኑ ሥራዎቹ ይመሰክራሉ። በእንግሊዝኛም ሆነ በአማርኛ ቋንቋዎች ተራቆ መጻፍ ከመቻሉም በላይ፣ ጽሁፎቹም በረቀቀ ግን ግልጥ በሆነና እጅግ በተዋበ አገላለጽ የተነሡበትን ቁም ነገር ከማስተማር በተጨማሪ፣ የሚያዝናኑና ተደጋግመው ቢነበቡ የማይሰለቹ መሆናቸው ድንቅ የሥነ ጽሁፍ ተሰጥኦውን ያረጋግጣሉ። ለሥነ ጽሁፍ የነበረው ዝንባሌና ክህሎት ስለኢኮኖሚክስ ከጻፋቸው ጥናቶች አንስቶ፣ በተለያዩ መድረኮች ካደረጋቸው ንግግሮች መገንዘብ ይቻላል። በተለይም ተማሪ በነበረባቸው ዓመታት፣ በአንዳንድ መጽሔቶች ካስነበባቸውና፣ "Voices from the past" በሚል ርዕስ፣ መመረቂያ መጽሔታችን ላይ ከሠፈሩት

ግጥሞች ውስጥ:- 'That's how we move away', 'Darkness', 'Poem', 'Memory' እና 'Dilemma' የተሰኙትን በዋቢነት መጥቀስ ይቻላል:: 'ጩኸት' ለተባለው የዶክተር ፈቃደ አዘዘ የግጥም መድበል ለመጽሀፉ መግቢያነት ያሰፈራቸው ሀረጎችም እሸቱ ለሥነ ጽሁፍ ጭምር የተቀባ ለመሆኑ ጥሩ አማኞች ይመስሉኛል::

እንደ አንዳንድ ሰዎች ጋሼ እሸቱ ማቴሪያሊስት የመሆን አዝማሚያ ጨርሶ አይታይበትም ነበር:: ሙያውን ለንግድ ብቻ ከመጠቀም የተቆጠበ፣ እንደ አንዳንዶቻችን "እንዳች የግል ጥቅም ካላስገኘ ንክች አላደርግም" የሚል አቋም ያልነበረው፣ ባጭሩ የአዳም ስሚዝን የገበያ ህግ (maximizing self-interest) በቀጥታ ወስዶ ለማኅበራዊ ኑሮውም ዋነኛ መመሪያ ያላደረገ፣ መልካም ሰብአዊ ገጽታዎችንም በእጅጉ የተላበሰ እንደነበር በዚህ አጋጣሚ ማንሳት እወዳለሁ:: የበሳልነቱና አርቆ አስተዋይነቱ ልዩ መግለጫ ከሆኑት ሰብአዊ ፀጋዎቹ፣ በጎ አሳቢነቱና ቅን አመለካከቱ፣ ግልጽ፣ ቀጥተኛና ሚዛናዊ አቀራረቡ፣ ትሁት መካሪነቱ፣ ተግባቢ፣ ተጫዋችና ቀልድ አዋቂነቱ፣ ከሌሎች ጋር የመሥራትና የማስተባበር ብቃቱ፣ ለቤተሰቡ፣ ለጓደኞቹና ከሁሉም በላይ ግን ለሀገሩና ለህዝቡ ያሳየው የነበረው ርህራኄና ፍቅር በተለይ ሊወሱለት የሚገባ ይመስለኛል::

በይሉኝታ ቢስነት ሀብት ለማግበስበስ፣ በዚህም ኑሮውን ለማደለብ አልነበረም ጋሼ እሸቱ ደፋ ቀና ይል የነበረው:: በኔ እምነት፣ ጋሼ እሸቱ ያልነበረው አንድ ነገር ካለ ይህ ብቻ ነው:: ለገንዘብና ለጊዜያዊ ጥቅም ያረበደ ሰብእና ስላልነበረው፣ ፍላጎቱና እድራጎቱ ሁሉ፣ በብልጣብልጥነት ለመጠቀም ሳይሆን፣ በመተሳሰብ ለመጠቃቀም በመሆኑ፣ ሀብት ለማካበት ብቻ ለምንሩዋሩዋጥ ኅሊናችንን ሳንዳፍታ እንድንመረምር በጋሼ እሸቱ ሞት እንገደዳለን:: ፍላጎቱንና ድርጊቱንም ጠንቅቆ የሚያውቅ፣ ማግኘት የሚገባውንና የሚችለውን ብቻ ግልጽና ቀጥተኛ በሆነ መንገድ ለማግኘት የሚሻ ሰው ነበር:: በመሆኑም፣ እኔ እስከማውቀው፣ በተሠማራበት የሥራ መስክም ሆነ በሌላ ህይወቱ፣ በዙሪያው ካሉ ሌሎች ሰዎች ጋር፣ ሆን ብሎ የማያስፈልግ ግጭት የመፍጠርና የመነቋቆር አዝማሚያ አይታይበትም ነበር:: ይልቁንም፣ የዋህነቱ፣ መልካም ምኞቱና ሰናይ ምግባሩ ይህን ለመሳሰለው ትብታብ አሳልፎ ይሰጠው እንደነበርና በዚህም ያዝን እንደነበር መመስከር እችላለሁ::

በሌላም በኩል፣ ጋሼ እሸቱ በእውቀትና በልምድ እጅግ የበለጸገ ቢሆንም፣ የግብዝነትና ሌሎችን (በተለይም የበታቾቹን) የመናቅ ባህርይ አይታይበትም ነበር:: በማን አህሎኝነት ልቡ ያላበጠ፣ ደጅ በማስጠናት የማያምን፣ እንደዚሁም ቀድሞ በመወለዱ ብቻ ታሪክ የሠራ የሚመስለው ዓይነትም አልነበረም:: ደረቱን ነፍቶ፣ እየተመፃደቀ በፌዝ፣ 'ድሮ በኛ ጊዜ ቀረ' በሚለው የባዶ ቀፎዎች ከንቱ ሙሾ እራሱን የማይደልል፣ 'በእኔ ከሞትኩ ሰርዶ አይብቀል' መሰሉ የተንኮል ደባ የማይታማ፣ እውቀቱንና ልምዱን በቅንነትና በጥሩ አባታዊ ትህትና ለጀማሪዎችና ለወጣት ምሁራን የማካፈል ከፍተኛ ፍላጎት የነበረው ቀናኢ ምሁር ነበር:: የለውጥ ፍላጎትና ጉጉት ሁሌም አብረውት በመኖራቸው፣ የወጣት ምሁራንን አዳዲስና ገንቢ ሀሳቦች (የአናናር ዘዬዎችም ሳይቀሩ) ከመናቅና ከማንቋሸሽ ብሎም በግትር አዛውንቶች ዓይን (conservative lens) የጎሪጥ ከመመልከት ይልቅ፣ በተቻለው መጠን ድሮን ከዛሬ አጣጥሞ ለመጋዝ ይሞክር ነበር:: የአዳዲስ ግኝቶችና ክስተቶች ባይተዋር በመሆን ፈንታ፣ በተቃራኒው አስፈላጊና ጠቃሚ ሆኖ ካገኘው ከጊዜው ጋር ለመኼድ እልህ ውስጥ ሲገባ ነበር የሚታየው:: ወደ ነፈሰበት የመንፈስ፣ የወላዋይና አድር ባይ ባህርይ ነበረው ማለቴ እንዳልሆነ ግን ይታወቅልኝ:: ፈፅሞ! አጉል ግትር ወይም conservative እንዳልነበረ ለመግለጽ ያህል ነው::

ጋሼ እሸቱ ጥሩ የአንድነት ተምሣሌትም ነበር ማለት እችላለሁ:: ከጠባብ ብኄረተኝነት የፀዳ፣ ዙሪያውን በማጠር የማያምን፣ በሩ ዘር፣ ሃይማኖት፣ ወይም ፆታ ሳይለይ ለሁሉም ክፍት ነበር:: "እንድ ሰው ብዙ እያነበበና ዓለምን ይበልጥ እያወቃት በኼደ ቁጥር የየትኛው አካባቢ ወግና ልማድ ተገዥ መሆኑን እንኳን ይሰታል" የተባለውን እውነታ በተግባር ካረጋገጡልኝ ሰዎች አንዱ ጋሼ እሸቱ ነው:: በተለይ ጠባብ ጠበብነት እያየለ፣ እንደተላላፊ በሽታ እየተስፋፋ፣ ቀንደኛ የሀገር ዕድገት ሳንክ እየሆነ መምጣቱ ባሳሰበኝና ባሳዘነኝ ጊዜ ጋሼ እሸቱን በመሰሉ ምሁራን ነበር የምጽናናውና ተስፋ የማደርገው::

ጋሼ እሸቱ ለሁሉም ነገር ጊዜ ነበረው:: ሁሉንም ነገር አቀናጅቶ የመሥራት ችሎታው የላቀ ነበር:: የጊዜ ስሌዳው በሥራ መጨናነቁ ከቤተሰቡ ጋር የሚያጠፋው ጊዜ ፈፅሞ አላሳጣውም:: በተጨማሪ፣ ጊዜውን ለዚህ ተግባር በምን መልኩ መጠቀም እንዳለበት አሳምሮ ያውቅበት እንደነበር፣ ለቤተሰቡ በተለይም ለልጆቹ ያሳይ ከነበረው የሚያስደንቅ ፍቅር መረዳት የሚቻል ይመስለኛል:: ለምሳሌ ተማሪው በነበርኩበት ዓመት፣ በሱ ስለተሰጠን አጭር ጥናት (term paper) ምክር ልንጠይቀው ከጓደኞቼ ጋር ቢሮው ዘው ስንል (ለመጀመሪያ ጊዜ መሆኑ ነው)፣ ከጠረጴዛው በስተግራ ከተቀመጠ አንድ ቆንጆ ባለቀለም ፎቶ ላይ ነበር ዓይኖቹ ያማተሩት:: በዚያን ቀን፣ ፎቶው የማን እንደሆነ ባለማወቄ ከቁብ አልቆጠርኩትም ነበር (በኋላ ግን የመጀመሪያ ልጁ የህሊና ምስል እንደነበር ነው የተረዳሁት):: በሌላ ቀን፣ በተመሣሣይ ሁኔታ፣ ከቢሮው ኮሪደር ደጃፍ ተኮልኩለን መምጣቱን እየተጠባበቅን ሳለን፣ ፎቶ ላይ ካየናት ትንሽ ልጅ ጋር እየተሩዋሩዋጠ ብቅ ሲል ባስተዋልን ጊዜ (እሱም ልክ እንደ ትንሽ ልጅ) ገርሞን ማንሾካሾካችን ትዝ ይለኛል:: "አቤት! ሲያስቀኑ!" እየተባባልን፣ ባየነው ልብ የሚነካ ያባትና ልጅ የፍቅር ትርኢት:: ሌላ ምሳሌ ለማከል ያህል፣ የዛሬ ስድስት ዓመት ገደማ፣ አንድ ኮንፈረንስ ላይ ለሶስት ተከታታይ ቀናት

ባደርንበት አጋጣሚም፣ የልጆቹ ነገር እንደማያስችለው ተገንዝቦ ነበር። ከሦስቱ ቀናት ሁለቱን፣ አዲስ አበባ እያደረ ንጋት ላይ ለስብሰባው ይመለስ ነበር። እኔ ነገሩ ቢገባኝም፣ እሱ ግን ለማንም ሳይናገር ሹልክ ብሎ ነበር የሚኼደው።

(.... ይቀጥላል)

"ይህች ማስታወሻ በዚህ መልክ ከመቅረቧ በፊት፣ ከውድ ጊዜያቸው ሽርፈው፣ ረቂቁን በማንበብ፣ ጠቃሚ ሀሳቦችንመስጠት ለተባበሩኝ ለዶ/ር ዓለማየሁ ሥዩም፣ ለአቶ ሳሙኤል አስናቀ፣ በተለይ ደግሞ ለጋሼ ፈቃደ አዘዘ (ዶ/ር) ምስጋናዬ የላቀነው። ለማንኛውም ዓይነት ግድፈት ተጠያቂው እኔ ነኝ።

Food Security & Rural Land Policy : A Discussion

Food Self-Sufficiency & Food Security: A Brief Comment.

Ato Getachew Yoseph
Department of Economics, Addis Ababa University

The issue cited above presents, among other things, articles and commentaries/queries on the subject by researchers, officials of policy-making government institutions and several participants. I congratulate the panellists and all the others for sharing their views with a wider public and the organisers too for initiating a tradition of constructive policy dialogue.

Understandably, the papers are very brief and as a result one cannot squeeze out satisfactory answers to questions that may cross his/her mind in the process of reading the pieces.

I will therefore start off my queries with very broad definitions of the notions of food self-sufficiency, food security and structural food deficiency in order to place the problematics in the proper context.

Food self-sufficiency refers to the capacity of a country to produce enough or more to meet the food requirements of its population in a normal year at the aggregate level. Here distribution or food entitlement is not a central issue. In other words, food self-sufficiency does not necessarily mean that each member of society or household has access to food. It is possible for a food self-sufficient or even food-surplus country to have several million people who either produce far below the minimum requirements of the household and/or lack the purchasing power to meet their requirements. This category of people are said to be food insecure.

On the other hand, the concept of food security implies a situation where every household is able to feed itself either through purchase from domestic or external supply and/or self-production. Food security is, therefore, an overall development issue while food self-sufficiency is sector-specific -- specific to agriculture.

Some writers also make reference to the concept of structural food deficiency, which underlies the failure of a country to meet the food requirements of its population either through domestic production and/or commercial imports on a regular basis.

In light of this contextual background, the whole thrust of the round-table discussion appears to revolve around the food self-sufficiency side of the problem. I contend this view for two reasons. The very topic of discussion, namely food security and rural land policy, has implicitly narrowed down the problematics of food security to that of increasing agricultural output which may arise as a result of privatisation of rural land. The other reinforcing factor is that the various recommendations advanced by the panellists, viz. change in the rural land tenure system and the envisaged government strategies of extension services may be favourable for expanded food production albeit the fact that the relationship between privatisation of land and the promotion of food security (as defined above) is not clearly articulated. On the other hand, the shift from the traditional approach of extension services, which targeted mainly the surplus-producing areas, to also reach the drought-prone, semi-arid zones and other vulnerable areas can greatly assist in promoting food security.

The point I am trying to make is this. As in the topic itself, all strategies that were mapped out by the panellists are agriculture-sector-targeted. But the issue of food security in the Ethiopian context appears to be one of an overall economic development agenda. Had the theme of discussion not been trimmed to 'food security and the land question', a more instructive exchange of views could have emerged. But admittedly, Dessalegn has lightly touched upon the broader issues in his closing statement. I, therefore, suggest that the EEA revisit and follow up the issue of food security within a broader framework.

Food Security Constraints in Ethiopia: Some Results from Sample Survey of Three Woredas

Dr. Wolday Amha

This comment has been prepared following the round-table discussion on "food security and rural land policy in Ethiopia". An attempt is made here to provide facts and figures from sample survey results of three woredas in Northern Ethiopia, namely, Habru and Gonder Zuria Woredas in Amhara region and Ofla Woreda in Tigray region. A sample of 288 households were interviewed in 1997 to identify and rank major constraints to food security at household and village levels.

The sample survey results indicate that land holding size is the main constraint (84%) for achieving food security. There are also other important constraints such as high prices of inputs (67.4%), insufficient rainfall (64.2%), high population growth (62.8%), pest and disease (35.8%), land degradation (35.4%), malaria (33.3%), limited access to credit (28.8%), etc. which affect the level of food security. Although the major problems of food security are essentially the same in the three sample Woredas, there are some variations among Woredas in the ranking of food security constraints. For example, the major constraints to food security in Habru Woreda are insufficient rainfall followed by land shortage, high population growth, land degradation and deforestation, pest and diseases, high inputs prices, abnormal weed, access to credit, etc. For Ofla Woreda the major constraints are high price of

inputs, followed by land shortage, insufficient rainfall, high population growth rate and instability in output prices. In Gonder Zuria Woreda the major constraints are land shortage, followed by high price of inputs, malaria, high population growth rate, insufficient rainfall, pests and diseases, abnormal weed, etc. The major causes of food insecurity in rural Ethiopia are summarised in Figure 1. However, the causes of food insecurity varied from time to time and from region to region (the spatial and time dimension of food insecurity).

Figure 1: Causesof Food Insecurity In Rural Ethiopia

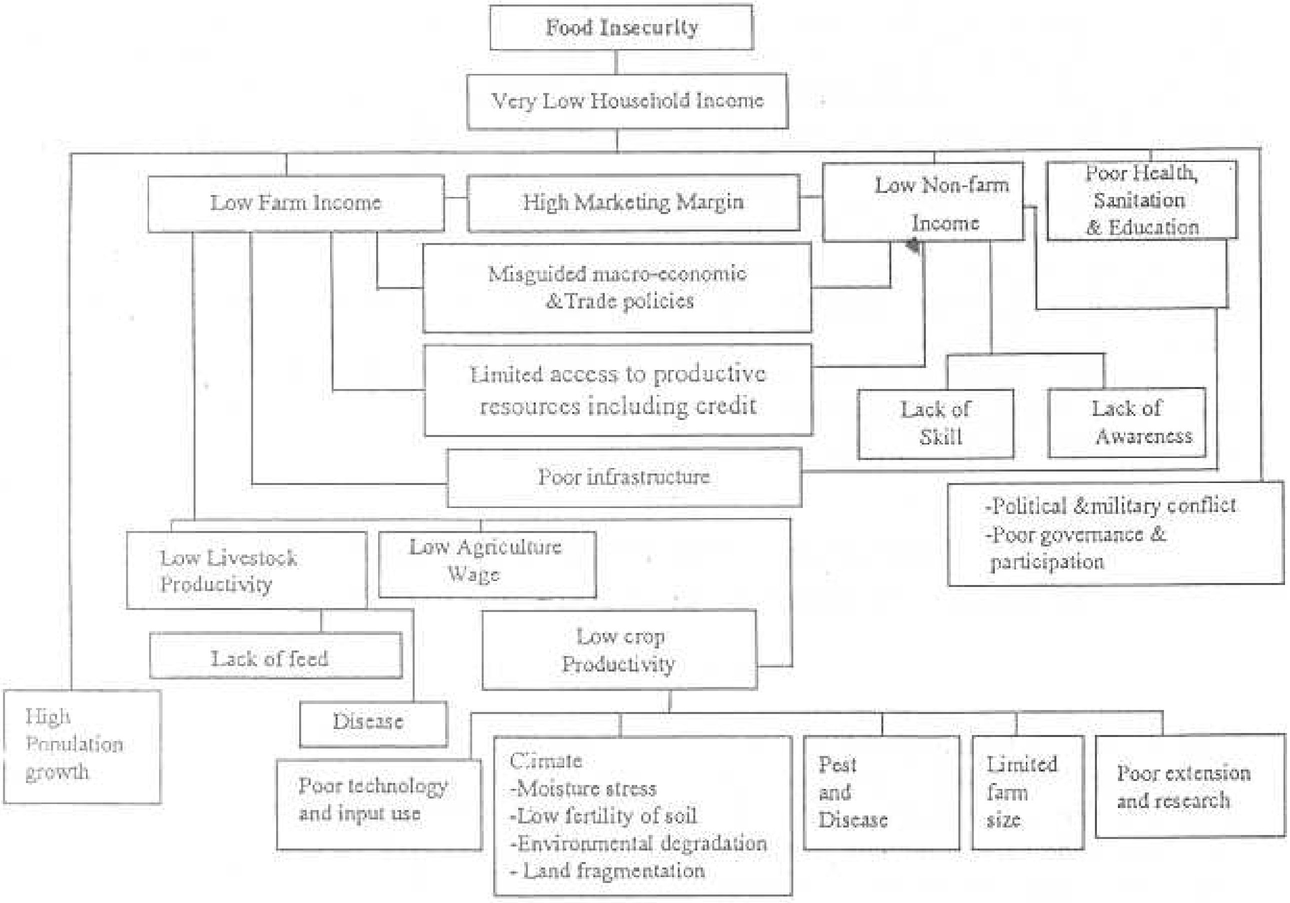

The main constraints to crop production are high prices of input (73%) followed by insufficient rainfall (62.5%), pests and diseases (37%), limited access to credit (32.6%), and low output prices (17.9). Farmers do not consider the unavailability of input (fertiliser and improved seed) and labour as major constraints. There are differences between Woredas in ranking the crop production constraints. For example, in Gonder Zuria Woreda, the main constraints are high prices of input followed by limited access to credit and insufficient rainfall. In Habru Woreda, the main problems are inadequate rainfall followed by pests and disease, high input prices and limited access to credit. The Woreda level household constraint analysis will guide policy makers

to emphasise on micro level interventions.

The major constraints to livestock production in the sample Woredas are feed shortage (60.4%) followed by overgrazing (53.5%) and disease (16.7%). The problem of low productivity of the indegenous breeds is not felt as a serious problem by the sample farmers. It is clear that farmers can not identify such type of problems because they don't have any other reference with which to compare the productivity of their livestock. The ranking of the livestock constraints are found to be the same in all the three Woredas.

In comparison with the expansion of irrigation, breeding higher yielding varieties and protecting crops and livestock against diseases, the awareness of policy makers on what constitutes an improvement in marketing and infrastructure in order to achieve food security is not given proper attention. There has been very limited effort by the development agents, agricultural experts and policy makers at woreda, zone, and killel levels in using market development as vital element in the development process as well as in the whole exercise of achieving food security. This has been reflected in the draft food security strategies of Tigray and Amhara regional governments drafted in 1997. These regional food security strategies have not given due attention to the development of regional and inter-regional trade and market integration as a tool for achieving food security. The entire emphasis of the food security strategies is on improving the production technology of the drought-affected regions and increase agricultural production or availability within the woredas.

The strategies of achieving food security should include intensifying the use of the relatively abundant resources, particularly land and labour, through the use of modern input in the package program (this would include packages of crop production, livestock, and post-harvest technology); promote and expand marketing and market-oriented production; provide credit to producers wishing to buy inputs; maintaining sound macro-economic and population policies; hold or lower food prices through increased production and reduced cost of marketing; encourage rapid growth of small business enterprises that create jobs; promote agricultural export; develop supplementary employment/income schemes; expansion of targeted programs (for very poor and vulnerable groups); national health and education interventions, and developing emergency capabilities.

ስለ ምግብ ዋስትናና የመሬት ይዞታ ሁኔታ ለተደረገው ውይይት የቀረበ ማስታወሻ

ዶ/ር ጠንክር ቦንገር
የኢኮኖሚ ፖሊሲ ጥናት ማዕከል፣ ኡጋንዳ፣ ካምፓላ

የኢትዮጵያ ኢኮኖሚስቶች ማኅበር መሠረታዊ በሆኑ የሀገሪቱ፡ የልማት ችግሮች ላይ ባለሙያዎችን በማወያየት ለጀመረው ተግባር ምስጋናዬን አቀርባለሁ:: በተለይ በቅርቡ "የምግብ ዋስትናና የመሬት ይዞታ ሁኔታ" በሚል ርእስ የተካሄደው ውይይት የተለያዩ ባለሙያዎችን በማሳተፍና በአማርኛ ቋንቋ ጭምር መቅረቡ ለሌሎችም ምሁራን ተሳትፎ ፈር ቀዳጅ ነው ማለት ይቻላል:: ይህ አጭር ማስታወሻ የቀረበው ከአስተያየት ሰጪዎች እንደተጠቀሰው የትኩረት አቅጣጫ ለማመልከትና የመሬት ይዞታን በሚመለከት ደግሞ ሌላ አማራጭ እንዳለም ለመጠቆም ነው::

የምግብ ዋስትና ምንጮች ማምረት፣ መግዛት፣ የማኅበራዊ ዋስትና/ድጎማ፣ እርዳታ/ምፅዋትና የነዚህ ቅንጅት ናቸው:: አብዛኛው ለረሀብ የሚጋለጠው የኢትዮጵያ ገጠሬ ከራሱ ምርት

ቤተሰቡን የሚመግብ ነው:: ከነዚህ ውስጥ ጥቂት ባለተረፈ ምርት ሲሆኑ፡ በጣም ብዙ ደግሞ መጠነኛ ሻጭና ገዥ መሀከለኛ አርሶ አደሮች ናቸው:: በሌላ በኩል ቁጥራቸው ከከተማ የእህል ሸማቾች የሚበልጥ ድሀ አርሶ አደሮችና ገና የመሬት ይዞታ ያላገኙ ወጣት ቤተሰቦች ይገኙባቸዋል:: በመጨረሻ የተጠቀሱት በማምረትም ሆነ በመግዛት ሊያገኙ የሚችሉት የምግብ መጠን ከዝቅተኛ አስፈላጊ ፍጆታቸው ያነሰ በመሆኑ በአማካይ ጊዜ እንኳ ረሀብተኛ ናቸው:: ምርት ሲያንስ፡ የእህል ዋጋ ሲንር፡ የጉልበት ቅጥርና ሌሎች የገቢ ምንጮች ሲደርቁ፡ ከረሀብተኛነት ለሞት ይጋለጣሉ:: ሀገራዊ የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ የበለጠ የፖሊሲ ትኩረት የሚያስፈልጋቸው እነዚህ ድሀ አርሶ አደሮች ናቸው:: ሌሎች ከምርታማነት ማዘቅዘቅ ጋር በህዝብ ብዛት የተጨናነቁ፡ የመገናኛ አገልግሎት ያላገኙ፡ እንስተኛና በየጊዜው የዝናብ እጥረት የሚታይባቸው የከብት አርቢዎችና የጠረፍ ስለባ በሆኑ አካባቢዎች የሚገኙ ህዘቦች ናቸው:: በሌላ አንጻር በሀገር አቀፍ ደረጃ በማምረት፡ በመግዛትም ሆነ በሌላ መንገድ የምግብ ብቃት ቢረጋገጥም፡ በቂሚ ደረጃ የምግብ እጥረት የሚያጋጥማቸው አካባቢዎችና ቤተሰቦች ይኖራሉ:: ከነዚህ ውስጥ በእውኑ ባህላችንና የቴክኖሎጂ እቂም አራሽ ወንድ የሌላቸው፡ በሴቶች የሚመሩ ቤተሰቦችና አረጋዊያን ሊጠቀሱ ይችላሉ::

ቂሚ የምግብ ዋስትና በሌላቸው ወገኖች ዘንድ ለፍላጎት ማሟያ የሚያስፈልገው የምግብ መጠን ከዓመት ዓመት ይለያያል:: ስለሆነም፡ በአጭር ጊዜ ለችግሩ መፍትኄ ሊሆን የሚችለው የእህል ባንክ (እንደ ደም ባንክ) ሊሆን ይችላል:: ዓለም አቀፍና የሀገር ውስጥ በጎ አድራጊዎች፡ መንግሥታዊ በጀት፡ የአካባቢው ህዘቦችና ሌሎችም አርሶ አደሮች ቂሚ የእደራ ገንዘብ (Trust Fund) አቂቁመው የነፍስ አድን፡ የመቂቂሚያና የልማት ዘርፍ ከትርፉ ማካኼድ ይችላሉ:: ከፍተኛ ጉድለት ሲያጋጥም ኢክፒታሉ በከፊል ለዚሁ ሊውል ይችላል:: ኢትዮጵያ አሁን ባለችበት ዝቅተኛ የነፍስ ወከፍ የእርሻ ምርት አንፃር በመሀከለኛና በረጅም ጊዜ የምግብ ዋስትና ማረጋገጫ መሠረቶች በእርሻ ቴክኖሎጂ አጋዥነት የመሬትና የጉልበት ምርታማነትን መጨመር፡ ሰላምና፡ በፖለቲካ ድርጅቶች መሀከል የመደማመጥ ዲሞክራሲያዊ ባህል መስፈን ናቸው:: ለቴክኖሎጂ ዕድገት ደግሞ የገጠር መንገዶች፡ የማባተ ምርት ስርጭትና በገበያ ኃይል መሠረት የሚራመድ የዋጋ ሂደት ወሳኝ ደጋፊ እርምጃዎች ናቸው:: የምግብ እህሎች ዋጋ በአንድ በኩል የተረፈ ምርት አምራቾችን ቅስም እንዳይሰብር፡ በሌላ በኩል ደግሞ ከሸማቾች አቅም በላይ እንዳይሆን፡ የገበያ ሂደት ከፖሊሲ ጋር የሚጣጣምበት የማስፈጸሚያ መሣሪያ (Policy Instrument) ያስፈልገዋል::

እነዚህን ከላይ የተጠቀሱትን፡ ከሀገሪቱ ሌሎች የፖሊሲ ግቦች፡ ማለትም፡ እድገት፡ እኩልነት፡ የአካባቢ ጥበቃ፡ የሴቶች መብት፡ ብኄራዊ የክምችት መዳበር ጋር በየፈርጁ ማጣጣምና ማገናዘብ ያስፈልጋል:: የመንግሥትና የገበያ ሚና ሚዛን፡ ከመሬት ይዞታ ጥያቄ፡ ከሥነ ህዝብ ፖሊሲ፡ ከቴክኖሎጂ፡ ከሁሉም በላይ ደግሞ ከኢንዱስትሪ ዕድገትና ልማት ጋር ያለው እስትራቴጂያዊ መስተጋብራዊነትና ማስላት ይጠይቃል:: ሰፋ ባለ መልክ ደግሞ የሌላውን ዓለም ልምድ ከሀገሪቱ አጠቃላይ የልማት ግቦች ጋር ለማገናዘብ ቢቻል፡ ተግባራዊ በሆነ መልክ ከስህተት ለመማርና አመርቂ ውጤቶችን በሥራ ላይ ለማዋል ያግዛል:: የምግብ ዋስትና ፖሊሲ እንደኩሬ ውኃ በአንድ ቦታ የረጋ ሳይሆን ከኢኮኖሚ፡ ከማኅበራዊና የቴክኖሎጂ ዕድገት ሂደት ጋር በየጊዜው እየተገመገመ ማሻሻያና ክለሳ ሊደረግለት የሚገባ ጉዳይ ነው::

ውይይቱ ይበልጥ ያተኮረው የዘመናችንን ሶስት መንግሥታት የመሬት ፖሊሲ በማነፃፀር ለገጠር የምግብ ዋስትና ይበልጥ አመቺው መሬት በግል ወይስ በመንግሥት ቁጥጥር ቢሆን ነው የሚል ይመስላል:: የመሬት ይዞታ ሁኔታ የርእሱ ግማሽ ክፍልና መሠረታዊ ቢሆንም፡ ከላይ ለማሳየት እንደተሞከረው መጀመሪያ የምግብ ዋስትና ፖሊሲ የሚቀረጽባቸው መንደርደሪያዎችን መተንተኑ ለውይይቱ የበለጠ የማነጣጠሪያ ዒላማ በሰጠው ነበር:: የሁለቱም ፋይዳ ሊለካ የሚችለው ወደ ተተለመው ግብ ለማድረስ በሚኖራቸው ጥቅምና ጉዳት አንፃር ነው:: በውይይቱ የተሰነዘሩት ሀሳቦች በ1966 ዓ. ም. አብዮት ዋዜማ በግልጽና በድብቅ ይካኼዱ የነበሩትን ውይይቶች ያስታውሳሉ:: በቅድመ አብዮት "መሬት ለአራሹ" ለተባለው ታሪካዊ መፈክር በምሥራቃዊያን ርእዮትና ፖለቲካ በመመርኮዝ የተሰጠው መልስ "መሬት በመንግሥት" የሚለው ነበር:: አሁን ደግሞ የዘመኑን ነፋስ በመከተል "መሬት ለገበያ" የተካው ይመስላል::

በ1960ዎች የመጀመሪያ ዘመናት በጭላሉ በግልጽ እንደታየው ከአዲስ ቴክኖሎጂ የተገኘ የእርሻ ልማት ትርፋማነት እየጨመረ በኼደ ቁጥር፡ እንስተኛ አርሶ አደሮች ከሚያርሱት መሬት በገፍ ይነቀሉ እንደነበር ይታወሳል:: ከኢጣልያ ወረራ በፊት እንደነበረው አዲስ መሬት እንዳያቀኑ መሬት አስቀድሞ 'ይያዝ' ነበር:: ዕድለኛ ሆነው ወይም በሌላ ምክንያት ያልተቀነሱት ከምርታቸው ከ30-60% ያላነሰውን ለጉልተኛ፡ ለነፍጠኛና ለዘመናዊ የመሬት ከበርቴዎች ይገብሩ እንደነበር ወጣቱ ትውልድ ሊያውቀው ይገባል:: ያ ሂደት ከፖለቲካዊ፡ ማኅበራዊና ባህላዊ ጭቆናው ጋር ለምግብ ዋስትና መረጋገጥም ከፍተኛ እንቅፋት ነበር:: ከአፄው ዘመን የተገነዘብነው፡ በሌላው ዓለም በተለይም በላቲን አሜሪካና በደቡብ እስያ እንደታየው፡ በሲቪል ኅብረተሰብ ያልተገደበ የፖለቲካ ሥልጣን ከ"ነፃ" የገበያ ኢኮኖሚ ጋር ሲቀናጅ የብዙሀን አርሶ አደሮች መሬት በአጭር ጊዜ ውስጥ ወደ ፖለቲካና የኢኮኖሚ መደቦች ሊዛወር እንደሚችል ነው:: የኢንዱስትሪና የአገልግሎት ክፍለ ኢኮኖሚዎች አመርቂ ዕድገት በማያሳዩበት አገር፡ ከላይ የተገለጸው ሁኔታ ለምግብ ዋስትና መቅርቅዝ ዋናው መንገድ ነው::

በደርግ ዘመን የወጣው የመሬት አዋጅ የማረስ መብትን ለሁሉም አርሶ አደር ማከፋፈሉ ከፍተኛ አዎንታዊ ውጤት የታየበት መዋቅራዊ ለውጥ ነበር። ምናልባት ከቻይና ቀጥሎ በዛሬ ሶስተኛ ዓለም ሀገሮች ከሁሉም ይበልጥ የአርሶ አደር የማረስ መብት የተረጋገጠባት አገር ኢትዮጵያ ናት። ይሁን እንጂ የደርግ መንግሥት የወቅቱን ኢትዮጵያዊና አፍሪካዊ ስልተ ምርት ይዞት በቅጡ ባለመረዳት በገንዘብ ቀጥሮ ማሠራትን በማገድ፤ የእርሻና የኢንዱስትሪን የምርት ዋጋ በመወሰን፣ ባልተቀነባበረ ሁኔታ ከገበያ በመግባትና በመውጣት የተጫወተው ሚና በአንድ በኩል የተረፈ ምርት አምራቾችን ምርታማነት ሲያኮላሽ፣ የፈጠረው ከፍተኛ የድብቅ (ህገ ወጥ) ገበያ፤ (parallel market) ሸማች ድሀ አርሶ አደሮችን ጨምሮ በበላተኛ ዘንድ ከፍተኛ አሉታዊ ውጤቶችን አስከትሎ ነበር። በየትኛውም ሥርዓተ መንግሥት ኢትዮጵያ አሁን ባለችበት ሁኔታ ዋናው የምግብ ዋስትና ማረጋገጫ መሣሪያ የመሬት ዋስትናና የማያቋርጥ የእርሻ ቴክኖሎጂ ግስጋሴ ናቸው። ደርግ መሬትን የመንግሥት በማድረግ በአርሶ አደሩ ዘንድ የባለቤትነትን ሚና በማኮሰስ የመሬት ባዕድነትን (land alienation) ከማራመዱም በላይ የእርሻ መሣሪያ፤ የምርትና የጉልበት ዋጋና ስርጭት ፖሊሲው የሀገሪቱን የእርሻ ምርታማነት ዕድገት እስር ቤት አስገብቶት ነበር ማለት ይቻላል።

የአሁኑ መንግሥት በእርሻ ምርት መሣሪያዎች አቅርቦት፣ በምርት ዋጋ አኪያኼድ፣ በገንዘብ ቀጥሮ የማሠራት ሁኔታ፣ በብድር ፖሊሲ፣ ወዘተ ... የወሰዳቸው እርምጃዎች በደርግ ዘመን የተፈጠሩትን ማነቆዎች በመፍታታቸው የእርሻ ልማት የተሻለ እንቅስቃሴን አሳይቷል። በቅርቡ በተለይ በበቆሎ ምርት የታየው ሁኔታ የሚያሳየው፣ ከሌላ ደጋፊ እርምጃዎች ጋር፣ የገበያ ኃይሎች የእርሻ ምርትን በማሳደግ የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ ሚና ሊኖራቸው እንደሚችል ነው። ነገር ግን አሁንም የመሬትን ይዞታ በመንግሥት ሥር ማቆየቱ ለእርሻ ልማት በዚያም በኩል ለእህል ዋስትና ፈጣንና ዘላቂ ድርጅታዊ ሁኔታ መሆኑ አጠራጣሪ ነው። የየጊዜው ድልድል በባህላዊ የህዝብ ድርጅቶች ፋንታ በመንግሥት ቢሮክራቶች ስለሚሆን፣ ይህ ሂደት የመሬትን የባለቤትነት አለኝታንና ባህላዊ ሚናውን ስለሚሸረሽር ለመሬት የሚደረግለት እንክብካቤ ያንሳል። በደርግ ዘመን የተጀመረው የመሬት ባዕድነት ሁኔታ ይቀጥላል። በተለይ በኢትዮጵያ ሥልጣናዊ የፖለቲካ ባህል ሂደት ውስጥ የአርሶ አደሩ የመሬት ባለቤትነት አጠራጣሪ ስለሚሆን በመሬት ላይ የረጅም ጊዜ መዋዕለ ንዋይ የማፍሰስ ዕድገትን ሊገታ ይችላል። የገጠርና የከተማ የሰው ኃይል ስርጭት ለጠቅላላ ኢኮኖሚ ልማት በሚያግዝ መንገድ እንዳይሸጋሸግ ያግዳል። ለእርሻ ልማት ብድር ዋስትናነቱ አስተማማኝ አይሆንም። ከመንግሥት ባለቤትነት ወደ ህዝባዊነት የሚወስደው የፖለቲካና የኢኮኖሚ ድልድይ ብዙ የተወሳሰበና እርግጠኝነቱ በውል ሊታወቅ የማይችል ነው።

ስለሆነም የመሬት ይዞታና አጠቃቀም ድልድል ውይይትን በመንግሥትና በገበያ መሀከል ከመከለል ፋንታ የአካባቢን ዋስትና የሚያለብሱትን ባህላዊ ድርጅቶችን ቢጨምር የተሻለ ነው። ከቦታ ቦታ መጠነኛ ልዩነት ቢኖርም፣ በመላ ኢትዮጵያ የገጠር አካባቢዎች፣ ከኢኮኖሚና ፖለቲካ ሚናው ባሻገር መሬት የአለፈውን፣ የአሁኑንና የወደፊቱን ትውልድ የሚያገናኝ ዘላለማዊ ሰንሰለት ነው። እያንዳንዱ አካባቢ መሬትን፣ የሰው ጉልበትንና፣ ተሸራራፊና የማይሸራረፍ ካፒታልን (ለምሳሌ በሬ) በአጭርና በመሀከለኛ ጊዜ የሚያደላድል ሥርዓት አለው። የባህላዊ ድርጅቶች ብቃት ከላይ ለተጠቀሱት ግቦች በቂ በማይሆኑበት ጊዜና ቦታ መንግሥታዊ ማሻሻያና መመሪያ ሊደረግላቸው ይገባል። በዚህም መሠረት በገበያ ዋጋ አማካይነት የመሬት ጥቅም (use value) ማረስ ወደሚፈልጉና ወደሚችሉ አምራቾች ይሸጋሸጋል። የመንግሥት ግትርና ፍጹማዊ ሥልጣን በባህላዊ ድርጅቶች ይገራል። በአነስተኛ አርሶ አደሮች መሬትን መሸጥና መለወጥ ሊያመጣ የሚችለውን ሰፊ የተበላላጭነትና የምግብ ዋስትና መሸርሸርን ለመግታት ግብይቱን በመሬቱ ጥቅም ብቻ በመገደብ የእርሻ ዕድገትንና በዚያም በኩል የምግብ ዋስትናን የሚያረጋግጥ የልማት ሥርዓታዊ ደምብ (institutional framework) መዘርጋት ይቻላል። ስለዚህ ገበያንና መንግሥትን እንደተፃራሪ አማራጭ ከማቅረብ ፋንታ፣ የገበያ ኃይሎችን ምርታማነት አራማጅነትንና የምርት ኃይሎችን በበለጠ ፍሬያማነት የማደላደልን ሚና (allocative efficiency) ከባህላዊ ድርጅቶች አለኝታነትና ተጨባጭ የመሬት ዋስትና አስጠባቂነት ጋር በማገናዘብ የመንግሥትን አቀነባባሪነት ሚና መቅረጽ ይቻላል።

ይህን ማለት ግን የምግብ ዋስትና የሚያስገኝ እስትራቴጂ በአርሶ አደሮች አመራረት ስልት ብቻ ይወሰን ማለት አይደለም። መሬት በገፍ በሚገኝባቸው ቀበሌዎች የአካባቢው ህዝብ መብት በህግ የተጠበቀ ሆኖ ሰፋፊ እርሻዎችን ማስፋፋት ይቻላል። በዚህም አማካይነት የሥራ ዕድል ከመጨመር፣ ከዋጋ መስተካከል፤ የውጭ ንግድን ከማሳደግ ተግባሮች ጋር የምግብ ዋስትና መሠረቶች አድማስ ይሰፋል።

አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ከተወሰኑ/ከተሰጡ የፖሊሲ መንደርደሪያዎች በመነሳት የሶስቱን: የገበያን፣ የመንግሥትንና የባህላዊ ድርጅቶችን ሚና በተናጠልና በቅንጅት በማስፋፋትና በማጥበብ ጥቅምና ጉዳታቸውን መዝኖ የቅንብራቸውን ክልል መወሰን ይቻላል። በቦታ ጥበት ያልተብራሩ፣ ለምሳሌ የዚህ የመጀመሪያ ጊዜ ሁኔታ የሂደት ውጤት፣ የህዝብ ቁጥርና የነፍስ ወከፍ መሬት፣ የማሳ መጠንና ምርታማነት፣ የ21ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ኢንዱስትሪያዊነትና እርሻ ግንኙነት ወዘተ በዝርዝር ውይይት ሊደረግባቸው የሚገባ ተዛማጅ ርእሶች ናቸው።

ETHIOPIAN JOURNAL OF ECONOMICS VOL. V, NO. 1 IS OUT FOR SALE!

This issue contains the following articles:

1. *The Impact of Education on Allocative and Technical Efficiency of Farmers: The Case of Ethiopian Small Holders* - by Abay Asfaw and Assefa Admassie.
2. *Measuring Inequality: An Experience Using Indian Data* - by Bedassa Tadesse
3. *An Analysis of the Extent and Cause of the Technical Efficiency of Farmers Growing Cereals in Ethiopia: Evidence From Three Regions* - by Andre Corppenstedt and Abbi Mammo.
4. *The Effect of Changes in Dairy Production Technology on Consumption and Intra-Household Labor Allocation: A Case Study of Farm Households in North-Western Shoa* - by Daniel Mebrat
5. *Book Review* - by Alemayehu Geda.

Due to printing problems the Book Riview is incomplete. We appologize for this and want to inform our redears that the full review will appear in the next issue. We also urge members to send us their book reviews (if they have any).

Ethio - Eritrean War

የኢትዮጵያ - ኤርትራ ጦርነት እና የኢኮኖሚ ፖሊሲ

አቶ ጌታቸው በላይ

መግቢያ

ጦርነት በአንድ አገር ሲኖር ከሚያስከትላቸው ጉዳቶች ውስጥ አንዱ ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ ውድመት እንደሆነ ይታወቃል:: ጦርነት ሲከሰት በልማት ላይ ሊውል ይችል የነበረው የአገሪቱ ሀብት ወደ ጦርነቱ ስለሚዞር የኢኮኖሚ ዕድገትን ያዳናቅፋል:: በተለይም በማደግ ላይ ያሉ አገሮች በሆኑ ውስን የሆነውን ሀብታቸውን ወደ ጦርነት ሲያውሉት ከፉኛ ይጎዳቸዋል:: አምራች የሆነው የሰው ኃይልም በጦርነቱ ምክንያት ስለሚሞት በአገር ምርት ላይ ከፍተኛ ውድቀት ያመጣል:: በጦርነቱ ምክኒያት በአካባቢው ያሉ የልማት ተቋማትም ይወድማሉ:: ሰላም ከሌለ ባለሀብቶች ተረጋግተው መዋዕለ ንዋያቸውን በማፍሰስ መስራት ስለማይችሉ በአገሪቱ ኢንቬስትመንት ላይ ተፅእኖ ያመጣል:: የተማረው ህብረተሰብም ተማምኖና ተረጋግቶ መስራት ስለማይችል ለስደት ይዳረጋል:: ባጠቃላይ ጦርነት ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ ውድቀትና ሌሎች በርካታ ጉዳቶች የሚያስከትል በመሆኑ ጦርነትን የመጫር ድርጊት መወገዝ አለበት::

ኢትዮጵያ በልማት ትኩረት ላይ

መቸም አንድ አገር ህዘቦቿ ከድህነት ተላቀው የተሻለ ኑሮ መኖር የሚችሉት: ሉአላዊነቷንም ቢሆን ከወራሪዎች ተከላክላ ማስከበር የምትችለው በሁሉም ዘርፍ የኢኮኖሚ አቅሟ ጥንካሬና እድገት ሲኖረው ነው:: በመሆኑም ቀደም ሲል በአገራችን ውስጥ በነበረው ፖለቲካዊ ፡ ኢኮኖሚያዊና ተፈጥሮአዊ ችግሮች የተነሳ ወድቆ የነበረውን ኢኮኖሚ መልሶ ለመገንባትና በአገሪቱ ያለውን ኋላ ቀር ኢኮኖሚ ወደ ተሻለ ደረጃ ለማሳደግ ባለፉት ሰባት ዓመታት አገሪቱ ብዙ ደፋ ቀና እያለች ነበር::

አገሪቱ በገበያ ኢኮኖሚ መርህ ላይ የተመሠረተ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ቀርጻ እሱን ደረጃ በደረጃ ተግባራዊ ለማድረግ የኢኮኖሚ ማሻሻያ ፕሮግራም እያካኼደች ትገኛለች፡፡ የማሻሻያ ፕሮገራሙ የአጭርና የረዥም ጊዜ ዓላማ አለው፡፡ ከአጭር ጊዜ አንፃር ኢኮኖሚውን የማረጋጋትና ለወደፊት የኢኮኖሚ እድገትም መሠረት የመጣል ሚና አለው፡፡ ከረዥም ጊዜ አንፃር ደግሞ ዓላማው በኢኮኖሚው መሠረታዊ ለውጥ ለማምጣትና ህዝቡን ከድህነት ለማላቀቅ ነው፡፡

የኢኮኖሚ ማሻሻያ ፕሮግራሙን ተግባራዊ ለማድረግ በተለያዩ የኢኮኖሚና ማህበራዊ ዘርፎች የፖሊሲ ለውጦች ተደርገዋል፡፡ ከነዚህ የፖሊሲ ለውጦች ጎን ለጎን ደግሞ በኢኮኖሚው መሠረታዊ ለውጥ ሊያመጡ የሚችሉ ልዩ ልዩ የመካከለኛና የረዥም ጊዜ የሴክተር ኢንቨስትመንት ፕሮግራሞች፣ የልማት መርሃ ግብር፣ የልማት እስትራቴጂ እና የመሳሰሉት ተቀርፀው ተግባራዊ እየተደረጉ ነው፡፡

እስካሁን ድረስ የኢኮኖሚ ፕሮግራሙ ማሻሻያ ምዕራፍ፣ በተለይም ኢኮኖሚውን የማረጋጋት ዓላማ በተሳካ መንገድ ተካሂዷል፡፡ ይህንንም በተለያዩ የማክሮ ኢኮኖሚ አመልካቾች ለማረጋገጥ ተችሏል፡፡ በአሁኑ ሰአት ኢኮኖሚውን ከመረጋጋት አልፎም አንዳንድ ተጨባጭ የሆኑ ለውጦች ማሳየት ጀምሯል፡፡ ዛሬ በአጠቃላይ የኢትዮጵያ ትኩረት የተገኘውን የኢኮኖሚ መረጋጋት ጠብቆ ለማስቀጠል፣ በኢኮኖሚው ላይ የታዩ አንዳድ ለውጦችን የበለጠ ለማሳደግ፣ እንደዚሁም በሀገሪቱ ውስጥ የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥና በአጠቃላይ በኢኮኖሚው ውስጥ መሰረታዊ ለውጦችን ሊያመጡ የሚችሉ የመካከለኛና የረዥም ጊዜ የልማት ፕሮግራሞችና መርሃ ግብሮችን በተግባር በማዋል ላይ ነው፡፡ በመሆኑም አገሪቱ ትኩረቲ ሙሉ በሙሉ ልማት ላይ መረባረብ ነበር፡፡ እንግዲህ በዚህ ደረጃ ላይ እያለን ነው ከኤርትራ ጋር ያልታሰበ ችግር የተፈጠረው፡፡

የኢኮኖሚ ፖሊሲ ልዩነት

ኢትዮጵያና ኤርትራ ያላቸው የኢኮኖሚ ፖሊሲ ልዩነት፣ ወይም ደግሞ ሁለቱ አገሮች እስካሁን ድረስ ያደረጉት የኢኮኖሚ ፖሊሲ ስምምነት ለጦርነቱ ምክንያት ሊሆኑ ይችላሉ ወይስ አይችሉም የሚለው ጉዳይ ብዙዎቹን እያነጋገረ ነው፡፡ የዚህ ጽሁፍ መነሻ ነጥብ ኢትዮጵያና ኤርትራ እስካሁን ድረስ ያደረጓቸው ልዩ ልዩ የኢኮኖሚ ስምምነቶችና ግንኙነቶች ወይም ደግሞ የኢትዮጵያ ኢኮኖሚ ፖሊሲ በምንም መልኩ ለዚህ አይነት ጦርነት ምክንያት ሊሆን አይችልም ፤ መሆንም የለባቸውም የሚለው ነው፡፡ በኤርትራና በኢትዮጵያ መካከል የፖሊሲ ልዩነት አለ ወይ? የሚል ጥያቄ ከመጣ፣ አዎ አለ፡፡ በትክክል ሁለቱም አገሮች የተለያዩ፣ የኢኮኖሚ ፖሊሲና የልማት እስትራቴጂ አላቸው፣ ነገር ግን ይህ ለጦርነት ምክንያት መሆን አለበት ወይ? ከተባለ መሆን የለበትም መሆንም አይችልም ነው መልሱ፡፡

የፖሊሲ ልዩነት ለምን ለጦርነት ምክንያት አይሆንም የሚለው ነጥብ ከአለምአቀፍ አሠራር አንፃር ሰፋ አድርጎ ማየት ይቻላል፡፡ ማንኛዋም አገር የኢኮኖሚዋን ተጨባጭ ሁኔታ፣ ማለትም ያላትን ሀብት፣ የእድገት ደረጃ፡ ልታገኝ የምትችለውን አንፃራዊ የኢኮኖሚ ጠቀሜታ እና ሌሎች የተለያዩ የሀገር ውስጥና የውጭ ነባራዊ ሁኔታዎች ግምት ውስጥ በማስገባት የህዝቧን ጥቅም መሠረት አድርጋ የኢኮኖሚ ፖሊሲ እና የልማት ስትራቴጂ ቀርፃ ተግባራዊ ታደርጋለች፣ በተመሣሣይም አካኼድ ከሌሎች አገሮች ጋር የንግድ ልውውጥ ይኖራታል፡፡ ይህ በኤርትራ ወይም በኢትዮጵያ ወይም በሌላ አንድ አገር ብቻ የተወሰነ ሳይሆን ሁሉም አገሮች የሚያደርጉትና በአለም አቀፍ ደረጃ ያለ አሠራር ነው፡፡

ይህንን መነሻ ነጥብ መሠረት አድርገን አሁን ኢትዮጵያ ምንድነው እያደረገች ያለችው ብለን ብናይ ኢትዮጵያ እንደምናውቀው አብዛኛው ኢኮኖሚዋ በእርሻ ላይ የተመሠረተ ነው፡፡ በመሆኑም የምትከተለው የልማት ስትራቴጂ ግብርና-መር የሆነ የኢንዱስትሪ ዕድገት ስትራቴጂ ነው፡፡ ፖሊሲዋን ስናይ ደግሞ፣ እንደሚታወቀው፣ ባለፉት ዓመታት ሀገሪቱ በእዝ ኢኮኖሚ ፖሊሲ ነበር ስትመራ የነበረው፡፡ ከዚህ አንድ ጫፍ ተነስተን በአንድ ጊዜ ወደ ሌላ ጫፍ፣ ማለትም ሙሉ በሙሉ ወደ ገበያው ኢኮኖሚ መኼድ አንችልም፡፡ የገበያ ኢኮኖሚ ፖሊሲን ደረጃ በደረጃ ነው ተግባራዊ ለማድረግ የምንፈልገው፡፡ ሁሉም ነገር፣ የባንክ ወለድም፣ የውጭ ምንዛሪ ተመንም፣ የኢንቬስትመንትና የንግድ አሠራርም፣ ሌላም ሌላም በአንድ ጊዜ በገበያ ህግ መሠረት ይወሰን ማለት አንችልም፡፡ ደረጃ በደረጃ ካልሆነ የራሱን ኢኮኖሚያዊ ቀውስ ያመጣል፡፡

በተጨማሪም፣ ኢትዮጵያ የዋጋ ግሽበትን መቆጣጠር ስለምትፈልግ የምትከተለው የገንዘብ ፖሊሲ በጣም ጥብቅ ነው፡፡ ሌሎች ፖሊሲዎችንም እንደዚሁ፣ ቦታ ለመቆጠብ ያህል ወደ ሌሎች ፖሊሲዎች ዝርዝር መኼድ አያስፈልግም፡፡ ከጎረቤት ሀገሮችም ሆነ ከሌላ አገር ጋር የምታደርገው የንግድ ስምምነት ደግሞ የጋራ ጥቅምን መሠረት ያደረገ ነው፡፡ ቀደም ሲል የጠቀስኩትን መነሻ ነጥብ መሠረት በማድረግ ኢትዮጵያ የመረጠችው የኢኮኖሚ ፖሊሲ አካኼድ ይሁን የልማት ስትራቴጂ በዋናነት እላይ የተጠቀሰው ነው፡፡ ይህ እንግዲህ ሀገሪቱ ይጠቅመኛል፣ ይበጀኛል ብላ ያስተመጠችው ነው፡፡

በሌላ በኩል ደግሞ የኤርትራ መንግስት ያዋጣኛል ይጠቅመኛል ብሎ ያወጣው የራሱ የኢኮኖሚ ፖሊሲና የልማት ስትራቴጂ አለው፡፡ የራሱ የገንዘብ (ሞኒተሪ) ፖሊሲ፣ የፊናንስ (ፊስካል) ፖሊሲ፣ ፋይናንሺያል ፖሊሲ አለው፡፡ የራሱ የኢንቬስትመንት ህግ፣ የንግድ ህግ፣ እና ሌሎች ህጎችና አሠራሮች አሉት፡፡ እነዚህ በሙሉ ከኢትዮጵያ ጋር ሲነፃፀሩ የተለያዩ ናቸው፡፡የኤርትራ መንግስት ለምን እንደዚህ

አደረገ? ለማለት አይቻልም። ምክንያቱም ይጠቅመኛል ያዋጣኛል ብሎ የያዘው ፖሊሲ ነው። የተለያየ አገር የተለያየ ፖሊሲ መያዙም ደግሞ ወንጀል አይደለም። ኤርትራ ብቻ ሳትሆን ሌሎችንም ሀገሮች ስናይ የየራሳቸው ፖሊሲ አላቸው።

የፖሊሲ ልዩነት ወደ ጦርነት የሚያመራ አይደለም። የፖሊሲ ልዩነት ያለ ነው፣ ለጦርነት ምክንያት ሊሆንም አይችልም ሊሆንም አይገባውም። የፖሊሲ ልዩነት የግድ ወደ ጦርነት ያመራል ከተባለ በኛ ለይ ኤርትራ ብቻ ሳትሆን ሌሎች አገሮችም ጦርነት ሊከፍቱብን ነው ማለት ነው፣ ወይም ደግሞ የፖሊሲ ልዩነት ያላቸው ሌሎች አገሮች እርስ በእርሳቸው ጦርነት መግጠም ነበረባቸው ማለት ነው። ስለዚህ አንድ ግልፅ መሆን ያለበት ነጥብ የፖሊሲ ልዩነት በቀጥታ ለጦርነት ምክንያት ነው የሚለው አመለካከት ትክክል አለመሆኑን ነው።

እዚህ ላይ መገንዘብ ያለብን፣ አንድ ሀገር የምታወጣው ፖሊሲ የተሳሳተ ሊሆን ይችላል ። ይህ በታሪክም በብዙ አገሮች የታየ ነው። የተሳሳተ ፖሊሲም በኢኮኖሚው ላይ የሚያመጣው ውድቀት በማክሮ ኢኮኖሚ አመልካቾችና በልዩ ልዩ የኢኮኖሚና ማህበራዊ ደህንነት መለኪያዎች ሊታይ ይችላል። ፖሊሲው ሲሳሳት ግን መደረግ ያለበት፣ የፖሊሲው ድክመት ታይቶ፣ ተገምግሞና ተፈትሾ መስተካከልና መሻሻል አለበት። በአንድ አገር ውስጥ ፖሊሲው በኢኮኖሚው ለይ ቀውስ ወይም እድገት ካስከተለ ተጠያቂ የሚሆነው ወይም የሚመሰገነው ያው የሀገሩ ፖሊሲ ነው። ምክንያቱም፣ የአገር ውስጥንም ሆነ የውጭ ነባራዊ ሁኔታዎችን አመዛዝኖ ትክክለኛውን ፖሊሲ የመቅረጽ ሀላፊነት የአገሩ መንግስት ነውና። አለበለዚያ ኬኒያ የኢኮኖሚ ቀውስ ቢፈጠር የኢትዮጵያ ወይም የጅቡቲ ወይም የኡጋንዳ ፖሊሲ ተጠያቂ ሊሆን አይችልም። በተመሳሳይ፣ ኤርትራ ውስጥም የኢኮኖሚ ቀውስ ቢፈጠር የኢትዮጵያ ፖሊሲ ተጠያቂ ሊሁን አይችልም። በአጠቃላይ አንድ አገር በዓለም ደረጃ ወይም በሀገሮች ኅብረት የኢኮኖሚ ማእቀብ ካልተደረገበት በስተቀር በውስጢ ለሚከሰተው የኢኮኖሚ ቀውስ ተጠያቂ የሚሆነው የአገሪቱ ፖሊሲና አስተዳደር ነው።

ሁለቱ አገሮች የተለያዩ የገንዘብ ኖቶች መጠቀም

ሁለቱም አገሮች በተለያዩ የገንዘብ ኖቶች መጠቀማቸው ከግጭቱ ጋር ይያያዛ ይሆን ወይ? ለሚለው፣ ሁለቱም አገሮች አምነውበት ይጠቅመናል ብለው ተስማምተውበት የየራሳቸው የገንዘብ ኖት እንዲኖራቸው ያደረጉት በመሆኑ የጦርነት ምክንያት አይሆንም። የተለያየ ፖለሲ እና የልማት ስትራቴጂ እንዳላቸው ቀደም ሲል ተገልጿል፣ በመሆኑም አንድ አይነት የገንዘብ ኖት ሊጠቀሙ እንደማይችሉ ግልጽ ነው። የተለያየ የገንዘብ ኖት እና የተለያየ ፖሊሲ ካለ ደግሞ የሁለቱ የገንዘብ ግንኙነት የሚወሰነው በዓለም አቀፍ የፋይናንስ አሠራር መሠረት፣ በሌላ ሦስተኛ የገንዘብ ኖት (በዓለም ደረጃ ጠንካራ ናቸው ከሚባሉት፣ ለምሳሌ የአሜሪካን ዶላር) በኩል ይሆናል። የሁለቱ ገንዘብ ኖቶች ግንኙነትና ጥንካሬ በዚህ መሠረት ይታያል። ይህ አለም አቀፍ አሠራር ነው።

በሁለቱም አገሮች መካከል የሚደረገው የአከፋፈል ዘዴ ወይም መንገድ እንደዚሁ ሌተር ኦፍ ክሬዲት ተከፍቶ በባንክ በኩል እንዲሆን ይደረጋል። የአከፋፈል መንገዱ በባንክ ይደረጋል ማለት በኢኮኖሚው ላይ መሠረታዊ ተጽዕኖ ወይም ለውጥ ያመጣል ማለት አይደለም። ምናልባት ጊዜያዊ የሆነ የአፈፃፀም ችግር ሊኖረው ይችላል፣ ነገር ግን ይህ ወዲያውኑ ታይቶ የሚስተካከል ነው። በአነስተኛ ደረጃ በድንበር አካባቢ ለሚደረግ ንግድ ደግሞ በባንክ ማለፍ አያስፈልገውም። ሁለቱም የገንዘብ ኖቶች በቀጥታ በመጠቀም እዛው መጨረስ እንደሚቻል በሁለቱም አገሮች የተደረገው ስምምነት ያመለክታል። ስለዚህ በገንዘብ ኖት ልዩነት እና በአሠራሩ ያለው ሁኔታ ለጦርነቱ ምክንያት መሆን አይችልም፣ የለበትምም።

የኤርትራና ኢትዮጵያ የንግድ ግንኙነት

ኢትዮጵያ 80 ከመቶ የሚሆነው የውጭ ንግዷ የሚተላለፈው ኤርትራ ውስጥ በሚገኙ ሁለት ወደቦች ሲሆን ኤርትራም ከወደብ አገልግሎት በዓመት እስከ 90 ሚልዮን የአሜሪካ ዶላር ታገኝ ነበር። በአሰብ ከሚገኘው የነዳጅ ማጣሪያም ሁለቱ አገሮች በጋራ አገልግሎት ከማግኘታቸው በተጨማሪ፣ ለኤርትራ ተጨማሪ የገቢዎ ምንጭ ነበር። የሁለቱም አገሮች የንግድ ልውውጥ በዶላር እንዲሆን ከመወሰኑ በፊት ኤርትራ ወደ ውጭ ከምትልካቸው ሸቀጦች 80 ከመቶው ወደ ኢትዮጵያ ሲገባ የነበረ ሲሆን፣ ከዚያም ኤርትራ በዓመት 256 ሚልዮን ብር ታገኝ ነበር። ኤርትራ ከ 3 ሚልዮን በላይ የሆነውን ህዝቧን ለመቀለብ በዓመት የሚያስፈልጋት የእህል መጠን 6.7 ሚልዮን ኩንታል ሲሆን በዓመት የምታመርተው ከ1.6 ሚልዮን ኩንታል የማይበልጥ በመሆኑ በኢትዮጵያ የእርሻ ምርቶች ተጠቃሚ መሆኗ ይታወቃል።

በሁለቱም አገሮች መካከል የነበረው፣ ከላይ ለመጠቃቀስ የሞከርኩት ኢኮኖሚያዊ ግንኙነት፣ የሁለቱንም አገሮች ተጎራባችነት እና ትስስር ግምት ውስጥ በማስገባት ሁለቱ አገሮች ባለፉት ሰባት ዓመታት በርካታ ኢኮኖሚያዊ ስምምነቶች አድርገዋል። በተለይም ደግሞ፣ የንግድ ግንኙነቱ ኢትዮጵያ ከሌሎች ጎረቤት ሀገሮች ያልተስማማችው፣ ከኤርትራ ብቻ የተስማማችው የነፃ ንግድ ልውውጥ፣ ማለት ኤርትራና ኢትዮጵያ ውስጥ የተመረቱ ዕቃዎች በሀገሮቹ ስለመመረታቸው ከተረጋገጠ ያለምንም ቀረጥ በሁለቱ አገሮች የንግድ ልውውጥ ማድረግ ይቻላል። ይህ ስምምነት ከሌሎች ጎረቤት አገሮች በተሻለ ኤርትራን ይጠቅማታል፣ በመሆኑም ግንኙነቱ መጥፎ ሆኖ ወደ ጦርነት የሚያደርስ አይደለም።

የኤርትራ ፋብሪካዎች ኢትዮጵያ ውስጥ ተወዳዳሪ እንዳይሆኑ እየተደረገ ነው የሚል አስተሳሰብ ካለ በጭራሽ የተሣሣተ ነው:: ምክንያቱ፣ እንደሚታወቀው፣ ፋብሪካዎች ተወዳዳሪ እንዳይሆኑ ሊደረግ የሚችለው ዕገዳ/ገደብ (የ physical barrier ወይም Tariff barrier) ሲኖርባቸው ነው:: ነገር ግን በሁለቱ አገሮች መካከል በነበረው ስምምነት መሠረት የኤርትራ ፋብሪካዎች በኢትዮጵያ ውስጥ ቅድም የጠቀስኳቸው ገደቦች አልተደረጉባቸውም:: ስለዚህ የኤርትራ ፋብሪካዎች በኢትዮጵያ ውስጥ በገበያ ተወዳድረው መኖር እስከቻሉ ድረስ መቀጠል ይችሉ ነበር::

በንግድ እንቅስቃሴ ዙርያም፣ ኢትዮጵያ ልዩ የሆነ ጥቅም ከኤርትራ ትፈልግ እንደሆን የሚል አስተሳሰብ ካለ እንዲሁ የተሳሳተ ነው:: ምክንያቱም፣ በተጨባጭ የኢትዮጵያን የውጭ ንግድ እንቅስቃሴ ስናይ፣ በአሁኑ ሰዓት ኢትዮጵያ በዓመት ከውጭ አገር በአማካይ ከ1.2-1.4 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር የሚገመት ዕቃ ከአገር ውጪ ታስገባለች:: በዓመት በአማካይ ወደ 0.5 ቢልዮን ዶላር የሚጠጋ ዕቃ ደግሞ ወደ ውጭ ትልካለች :: ከዚህም ውስጥ የኤርትራ ድርሻ ስናይ ማለትም በውጭ ንግድ እንቅስቃሴው ከሌሎች አገሮች ከምናደርገው የንግድ እንቅስቃሴ የኤርትራ ድርሻ በጣም ትንሽ ነው:: ስለዚህ በአሁኑ ሰዓት ኢትዮጵያ ከኤርትራ ጋር በምታደርገው የንግድ እንቅስቃሴ ልዩ ጥቅም በማግኘት ኢኮኖሚዋን ለማሳደግ ታስባለች ከተባለ ሊያስኬድ አይችልም::

ጠቅለል ባለ መልኩ ከላይ ለማብራራት እንደተሞከረው፣ ኢትዮጵያ ከኤርትራ ጋር ያደረገቻቸው የኢኮኖሚ ስምምነቶችና ግንኙነቶች፣ እንዲሁም የኢትዮጵያ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ለተፈጠረው ጦርነት ምክንያት ሊሆኑ አይችሉም፤መሆንም የለባቸውም:: በሀገሮች መሀከል ዓለማቀፋዊ የኢኮኖሚ አሠራሮችን ተከትለው የሚደረጉ ኢኮኖሚያዊ ግንኙነቶችና ስምምነቶች ለጦርነት መንስኤ መሆንም የለባቸውም: መሆንም አይችሉም:: በኢትዮጵያና በኤርትራ መካከል ካለው ኢኮኖሚያዊ ስምምነት አንፃር ደግሞ የኤርትራ ህዝብ ተጠቃሚ እንጂ ተጎጂ አይደለም:: በመሆኑም በኢትዮጵያ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ምክንያት የኤርትራ ህዝብ ታንቆ ስለተያዘ ነው የሚል አስተሳሰብ ካለ ኢኮኖሚያዊ ትንታኔ እና የአሠራር ህግ የጎደለው አባባል ነው የሚሆነው::

The Ethio -Eritrean Border war and Beyond: A Reflection

Tekalign Wolde Ammanuel

War drums are beaten and national mobilization aimed at and /or in anticipating conflict is conducted both in Ethiopia and Eritrea. Both have declared their determination and readiness for a show down though the Ethiopian government displayed a high level and internationally acclaimed prudence and diplomacy while its Eritrean counterpart proved to be belligerent, not only by turning down international mediation but even by indulging in extremely chauvinistic statements regarding the Ethiopian people. Undoubtedly , an unprecedented sense of unity prevails in Ethiopia now as regards the attitude toward the border war and the Eritrean government. Such a unity of purpose has never been displayed for the last seven years on any single issue. Why and how such unity at this point in time should be a subject of reflection. However, this is something that we in Ethiopia should ride roughshod over. I hope the following observation will provoke debate and /or reflection on the border war.

The hitherto inter-state as well as local conflicts and wars in the Horn of Africa have invariably been generated, instigated, organized and led by the respective states. The many border wars between Ethiopia and Somalia, the various wars inside the Derg's Ethiopia, Sudan, Somalia, the inter-guerrilla wars in Eritrea between the ELF and EPLF, the TPLF and TLF, the TPLF and EPRP, EPLF/TPLF combined against ELF were all decided by the respective political elites who dominated these organization. Despite the end of the Cold War which inaugurated a new era of an end to age-old conflicts and the introduction and proliferation of political liberalization, the Horn of Africa still remains to be largely dominated, directly or indirectly, by forces who masterminded the above-mentioned local conflicts. In other words, "civil societies" in the region have been completely excluded from having any say in these conflicts.

Instead, the peoples of the Horn have been called upon and mobilized as cannon fodder in wars instigated by the same dominant forces who subjected them to political and social exclusion and, at times, to abject poverty. If peace has to prevail in the region and serve as a precondition for development, this fundamental problem has to be resolved. There is no other way out.

This leads us to raising the question of accountability of the state vis-a-vis conflicts. No state in the region is accountable to its own people. That makes arbitrary decisions made by dictators to prevail and pass unquestioned. More often than not, these arbitrary decisions emanate from the parochial and narrow interests of the dictator. Sometimes it is even connected with the personal interest and taste of the dictator who claims to be the head of state and "elected" by his people.

The countries of the Horn are among the least developed countries in the world by the standards of the UNDP human development index. Despite their old history and rich civilizations, these countries are among the eight or nine least developed countries. The region has been beset with conflicts and wars for decades. The Somali state has committed political suicide, the Sudan is still in a state of civil war, the basic contradictions within Ethiopia and Eritrea have not been resolved yet. Due to these conflicts, the states adopted a policy of heavy spending on defense and security thereby affecting investment on development. For the last seven years EPRDF's Ethiopia has been staggering on the path of social development again with the exclusion of civil society from popular participation in the development process. Nevertheless, the entrepreneurial "class", despite the highhandedness of the state's policies, has been trying to emerge as a viable social class by investing in the modern sector. The state of this process is fragile mainly because of the government's policy of unfair competition through its party-based businesses. The current state of war with Eritrea definitely affects the accumulation process of the entrepreneurial class because war creates a situation of uncertainty. The same holds true for foreign investors. Ethiopia and Eritrea did much to attract foreign investment. However the two countries have an unfavourable climate for foreign investment. On top of this the current war brought back the same old obstacle for foreign investment : insecurity! Who is going to invest in a country where cluster bombs are dropped on cities? One other sector affected by insecurity is tourism. Ethiopia had a big chance to revive its potential to attract tourism provided that it came up with inviting immigration policy and laying down the necessary infrastructure. It has failed so far to provide that, and the war definitely will dash that hope further.

Having said that, it will be injustice not to pinpoint the kernel of the problem in the current conflict. Let there be no doubt that the president of Eritrea, Issayas Afeworki, is the culprit. It is difficult to understand the causes of the conflict without making an autopsy of the living pharaoh of Eritrea an undertaking which is beyond the scope of this paper . However, it is still necessary to characterize the person even in a summary. The Eritrean pharaoh is as ruthless as Mengistu Haile Mariam when it comes to wiping out his opponents or even people who have a different viewpoint. One can cite so many instances from 1973 onwards when he massacred a group within the EPLF (then ELF-PLF) called the Menka led by ex-members of the old Ethiopian student movement who joined the ELF-PLF thinking it was more progressive than the old ELF. Internationalist militants such as Yohannes Sebhatu, Afework Teklu, Tesfu Kidane and many others were murdered in cold blood because they sought changes and more transparency within the ELF-PLF. Secondly, Issayas is a dictator like any dictator in Africa, such as Idi Amin, for instance. He runs the Eritrean government as he used to run the EPLF, i.e. in a military fashion where there is no discussion but

bowing to commands prevail. Those who entertained a different viewpoint were systematically excluded from the government, including high officials with intellectual bent. Issayas is like the black widow spider which stings her partner to death after intercourse. There has never been any long-standing friendship between Issayas' EPLF and any other organization or government. Instead, he has turned his back against all who were his friends at one point or another. He is in conflict with all his neighbours, including Yemen across the Red Sea. This attitude emanated from a sense of self-righteousness which is a typical characteristic feature of many EPLF cadres. He is a jingoist and belligerent through and through. With his mentality of solving any and all outstanding problems by force, he often resorts to "solving" such problems using violence. No wonder he has rejected all diplomatic and international mediation attempts so far. He resembles Mengistu Haile Mariam a great deal in this respect too.

It is with this kind of person in Asmara that the EPRDF was dealing. The dispute on Badema is not new. The TPLF clashed with the old ELF on this, a conflict which the EPLF inherited. It shouldn't come as a surprise if there is dispute. What surprised us is the method used to "solve" the dispute. Eritrea and Ethiopia should probably be the last countries to resort to any kind of military conflict as they both have bled heavily because of the prolonged armed conflict which perpetuated their respective poverty and underdevelopment. The people of Tigray for instance haven't seen any peace since what passed in Ethiopian history as the Era of the Princess. Major wars in Ethiopia history were in most cases fought in Tigray. Tigray never had any peace for over a century and half. By starting the current military conflict Issayas has committed a great blunder not only against the peace-loving peoples of Ethiopia and Eritrea but eventually against his own government and power base too. Sooner or later, it will boomerang on himself. For some time now, we have been subjected to a propaganda generated from Washington about the emergence of "a new breed of African leaders" and in "African renaissance". Definitely, that has to hit rock bottom by now for this expression has no basis whatsoever. The regimes dominated by these "new breed of African leaders" are so repressive that civil society in their respective countries is excluded completely from politics, the economy and the development process in general. What else have the old guards of African leaders done? If there have to be a new breed of African leaders we need Mandelas who stand up to the hegemonic forces who dominate this world and who open up the space for the development of their civil societies. If we have leaders who are committed to such fundamental policies we can have a new breed of African leaders. Calling cold blooded mrderers and dictators such as Issayas as a new breed of African leaders is an insult to the intelligence of the African people.

In lieu of a vision, we have to say a few words about what needs to be considered beyond the current crisis. If we have to avoid such kind of conflict and war in general and concentrate our efforts on development, accountability of the state to civil society is the absolute precondition. There can be no peace or development if civil societies in both countries are not empowered to make accountablility of their states a reality. That is the only sure guarantee, for peace cannot be guaranteed by negotiated settlements between governments unless civil societies in both countries develop and are empowered- a process that makes interaction and friendship that leads to active solidarity between the two peoples an inevitable component of the process of globalization from below. Give this space to civil societies and they will perform miracles to guarantee peace and success on the tracks of social development.

From what prevails in Ethiopia, the EPRDF is facing a golden opportunity for the second time in seven years to pacify this country

and contribute to its development. But it has to be able to see and read this opportunity in an unblinkered way, be realistic and open up the gate for civil society. The national unity/euphoria prevailing now in Ethiopia, without going into the question of whether it is/can be negative or positive in the final analysis, is the golden opportunity. This is an excellent opportunity for the government to review its outstanding policies that divided this country and isolated the government from society. Never is it too late. We are not too developed to change. On the contrary the current policies haven't produced the desired results of development, national harmony, and unity that we are bound to review them. This is absolutely natural and mature.

The EPRDF, like many governments, tries to show to the world that it is democratic by resorting to periodic elections. However, the central problem in this country is not really who is in power but how much space that power gives to civil society and its development strategy. The current demands of civil society in Ethiopia are not short of interest in political power, which the EPRDF government should have granted not today or yesterday but seven years ago. The participation of civil society in the development strategy, the country's political structure, and other fundamental issues should be the order of the day. Changes in policies which divided the Ethiopian society with impact on the development process, ethnic policies, broad democracy and unrestricted space for civil society's participation in the development process, an economic policy which disengages the state/party from intervention in the economy but assume a regulatory role, democratization of the bureacucray with efficient management are the most outstanding issues that need to be tackled in this country. The golden opportunity we mentioned above is not tantamount to supporting the EPRDF, as both Ato Meless and Ato Abay Tsehaye claimed recently. The support and readiness to sacrifice is for the unity and territorial integrity of the country that was violated by the pharaoh of Eritrea. Let the EPRDF seize the time and the opportunity and engage itself in a national reconciliation and open up dialogue with other political groups and civil society on the outstanding problems that we mentioned above. As we violently oppose Issayas's aggression, the anit-thesis internally is a rigorous democracy. If we miss this opportunity again, by the next opportunity -if there is any at all-Ethiopia as we know her may not exist.

Economic Issues / Information

A Brief Look at Ethiopia's Exchange Rates Policy

Ato Samson Gebre Michael
Post-Graduate Programme, 1998, Department of Economics,
Addis Ababa University

Following the economic crisis that affected the Sub-Saharan Africa (SSA) from the second half of the 1970's, the unification of exchange rates (official and parallel rates)

which eliminated the parallel market has been a major policy objective for reforming African countries.

This economic crisis resulted in adverse and persistent terms of trade (TOT) shocks, drained the foreign exchange reserves of many of the SSA countries, and brought their exchange rate regime under pressure. These countries were defending their overhauled exchange rates by rationing foreign exchange with the imposition of more stringent capital and import controls.

One consequence of this was the emergence of parallel markets in foreign exchange. These markets have shown a tendency to expand rapidly. So the question remains how a sustainable unification of multiple rates might be achieved. Flexible exchange rate arrangements to this end have characterised most of the IMF and World Bank *et al.*, supported programs since 1983 (Quirck *et al*, 1987).

Ethiopia was pursuing a fixed exchange rate regime until the introduction of the auction system for foreign exchange in May 1993. This has caused an overvaluation of the currency (the Birr) and resulted in lack of competitiveness in international trade. Furthermore, it paved the way for the flourishing of a parallel market for foreign exchange, in which a considerable transaction has been carried out. This, coupled with strict control on foreign exchange, forced importers to use the parallel market to finance their imports. Thus, the economy of Ethiopia was characterised by a large parallel market for foreign exchange before the introduction of devaluation and the auction market for foreign exchange. The parallel market premium (defined as the ratio of the parallel market rate to the official rate minus one) remained high. The presence of sizeable parallel market with sustainable premium, such as the one that existed in Ethiopia, has important macroeconomic implications.

In order to solve this and related problems, therefore, Ethiopia has been implementing the structural adjustment program (SAP) since 1992. One aspect of this program is the liberalisation of the foreign exchange market in the process of trade liberalisation. So exchange rate policy and the allocation mechanisms affecting the availability of foreign currency to economic agents play an important role in shaping the structure of incentives. Besides, the principal objective of exchange rate liberalisation was the unification of the multiple exchange rates into a single rate, or at least to narrow significantly the gap between the different rates.

Ethiopia has taken the first step of unifying the official & unofficial exchange rates by introducing devaluation of the Birr (the legal tender) in October 1992 and started using a market determined allocation mechanism for foreign exchange (Forex) through an auction system in May 1993. This allows the scarce foreign exchange to be utilised in a better way. In Ethiopia, auctions were used to be held every fortnight when the system was started. Later a weekly auction was introduced on July 27, 1997. The Dutch auction system (where one gets at the price that he/she quoted) has been in force since the beginning of the system in May 1993.

The objective of introducing the auction system is to determine the exchange rate by market forces, to achieve the unification of the different rates and to increase the government revenue by bringing all dealings in Forex to the official/legal market.

The source of funds for the auction are export earnings and external loans and grants. The nature of the bids is that of retail auction where private and public sector importers are the potential bidders for final use except for a few commercial banks.

The process of liberalisation of the exchange and trade controls, the nature of the auction design, the soundness of monetary and fiscal policies jointly determine the stability of the exchange rate,

and the pace and speed of unification of the official and parallel exchange rates.

It seems that Ethiopia (to be specific, the National Bank of Ethiopia) has benefited a lot from the experience of African countries and has drawn important lessons and amended the existing rules and practices from time to time. The Ethiopian Forex auction system has witnessed a number of changes and amendments in rules and regulations since its introduction in May 1993. During the past five years of the auction system, the abolishment of the Franco-Valuta and the negative list for imports are two notable changes among others which have considerable impacts on the parallel rate thereby affecting the auction marginal rate. Restrictions were imposed on items to be imparted on those licensed bidders. These items were contained and indicated as a negative list for imports in the customs documents. But this list was totally abolished, with the exception of used clothes, on the 86th auction that was held in July 1996.

The requirement of 100% blocking of the invoice value in the Ethiopian auction system was gradually reduced to 25% and later to 2% as a bid bond. This and the abolishment of the negative list for imports with the exception of used clothes have attracted importers to participate in the auction market. Two of the interesting features of the Ethiopian auction system are that the authorities have achieved the unification of the official rate and the marginal rate in July 1995 and the unification of the parallel rate and the auction marginal rate in January 1998 on the 165th auction. These achievements have helped to widen the market and allowed more and more importers to use the auction market.

Though the process of auctioning is not yet completed, there have been stable rules with gradual amendments. The informational content of the auction reveals that the pre-announced supply is found to be in accordance with the rules of transparency. There is no reserve price that reflects the authorities' valuation of a unit of foreign exchange below which they are unwilling to sell. Publication of the nature and/or number of bidders/composite bids are not yet undertaken. Composite bid means listing each importer's bid by quantity, price, and by use so as to create confidence through improvement in transparency. Though the pre-announced supply of Forex is helpful to reduce the problem of asymmetric information in that bidders can take their own valuation of the probability of getting the required amount at the quoted price for a unit of Forex, the level of transparency required by auction theories is not yet achieved.

Given the above conditions, the major research areas that one can address are the pace with which the unification of the different rates can be effected, the problem of widening the foreign exchange market for efficient allocation of the scarce Forex, the problem of identifying the factors that affect the determination of the marginal exchange rate and arriving at a clear understanding of the process by which the equilibrium rate is determined. Moreover, to assess the extent to which exportation of primary agricultural exports contribute to the supply of auctionable funds and examining the sustainability of financing the auctionable funds are interesting areas of further research.[1]

[1] Editor's Note. The post graduate programme of the Department of Economic (AAU) has two detailed studies on Ethiopian Auction System (Genet 1995 and Samson 1998). There are also a number of BA level works. Relevant institutions/ researchers can consult these materials. One can contact either the Dept. of Economics or Dr. Alemayehu Geda directly.

ETHIOPIAN JOURNAL OF ECONOMICS
List of Published Articles

Ethiopian Journal of Economics, Vol. I, No.1, October 1992		
Getachew Yoseph	*The Leontief Dynamic Inverse: Methodological Issues.*	1
Teshome Mulat	*Tax Financing of Government Agricultural Expenditure in Ethiopia.*	15
Taye Mengistae	*Public Policy, Markets and Technical Progress in the Grain Plough Culture.*	40
Gashaw Dagnew	*Exchange Rate Policy in Ethiopia: An Agenda for Action.*	71
Takele Tadesse	*Glossary of Economic Terms: Nos 01-20.*	99

Ethiopian Journal of Economics, Vol. I, No.2, October 1992		
SentayehuTefera	*Latest Nobel for Economics (or Nobel Finance?): A Glimpse.*	1
Mulat Demeke	*Exchange Rate Policies and Economic Performance in Sub-Saharan Africa.*	13
Alemu Mekonnen	*Efficiency of Ethiopian Public Manufacturing.*	38
Abdulhamid Bedri	*The Peasant Economy: A Review of the Different Theories.*	53
Takkele Taddese and Dejene Aredo	*Glossary of Economic Terms- Nos. 21-50.*	79

Ethiopian Journal of Economics, Vol. II, No.1, April 1993		
Alemayehu Seyoum	*Cereal Production, Prices and the Supply of Manufactured Consumer Goods: A Noe.*	1
Andargachew Kebede	*The Effect of the Time of Day of Sale on the Price of Sheep in the Sholla Market.*	31
Eshetu Chole	*The Dismal Economy: Current Issues of Economic Reform and Development in Ethiopia.*	37
Teshome Mulat	*Trends in Government Finance.*	73
Takkele Taddese and Dejene Aredo	*Glossary of Economic Terms- Nos. 51-102.*	101
Baye Yiman	*Commentary on Glossary of Economic Terms - Nos. 51-102.*	109
Ethiopian Journal of Economics, Vol. II, No.2, October 1993		
Abebe Shimeles	*System of Demand Equations: Theory and Applications.*	1
Bereket Kebede	*The Contribution of the New Institutional Economics to the Study of Markets.*	55
Getachew Yoseph	*Public Enterprise Reform and Privatization: A Review of Experience.*	67
Nadir A. L. Mohammed	*Determinants of Military Expenditures in Sub-Saharan Africa.*	87
Takkele Taddese and Dejene Aredo	*Glossary of Economic Terms: Nos. 103-133.*	127
Baye Yimam	*Comment on Glossary of Economic Terms.*	137

Ethiopian Journal of Economics, Vol. III, No.1, April 1994		
Mosaad M. El-Sharkawy	*The Value Added Statement: An Investigation of Some Accounting Issues.*	1
Nadir A.L. Mohammed and Abrar Suleiman	*Budgetary Trade-Offs in Ethiopia, 1965-1993.*	25
Shibeshi Ghebre	*Fiscal Deficits and the Monetary Sector in Ethiopia: Implications for Reform.*	47
Simon Heliso	*Can Sub-Saharan Africa Learn from the Experience of East Asian and Latin American Newly Industrializing Countries (NIC)?*	69
Takkele Taddese and Dejene Aredo	*Glossary of Economic Terms - Nos. 133-155.*	87
Baye Yiman	*Commentary on Glossary of Economic Terms- Nos. 133-155.*	89
Ethiopian Journal of Economics, Vol. III, No.2, October 1994		
Befekadu Degefe	*The Legal Framework for Fiscal Decentralization.*	1
Eshetu Chole	*Issues of Vertical Imbalance in Ethiopia's Emerging System of Fiscal Decentralization.*	25
Stefan Dercon and Lulseged Ayalew	*Coffees and Smuggling in Ethiopia.*	49
Tesfaye Teklu	*Labor-intensive Rural Roads in Kenya, Tanzania and Botswana: Some Evidence on Design and Practice.*	83
Takkele Taddese and Dejene Aredo	*Glossary of Economic Terms - Nos. 156-166.*	107
Moges Yigezu	*Commentary on Terms- Nos. 156-166.*	109
Ethiopian Journal of Economics, Vol. IV, No.1, April 1995		
Eshete Taddesse	*The State and Performance of Public Enterprises in Ethiopia.*	1
Mosaad M. EL-Sharkawy	*An Introduction to a Uniform Accounting System: The Egyptian Experience.*	39
Teshome Mulat	*The New Reform and Employment Adjustment.*	77
Wolday Amha	*The Performance of Maize and Teff Marketing in Southern Ethiopia.*	101

Ethiopian Journal of Economics, Vol. IV, No.2, October 1995		
Alemayehu Geda	*Macro Data and Macroeconomic Analysis: The Relevance of a Consistent Macroeconomic Database in Ethiopia.*	1
Minga Negash	*Regulation Versus the Market for the Production of Accounting Information: A Review of the Theory in the Context of Sub-Saharan Economies.*	21
Abrar Suleiman	*Evaluating the Efficiency of Farmers in Ethiopia.*	47
Yohannes Kinfu	*Demographic Characteristics of Poor Households in Urban Ethiopia: The Case of Dire Dawa Town.*	67
Ethiopian Journal of Economics, Vol. V, No.1, April 1996		
Abay Asfaw & Assefa Admassie	*The Impact of Education on Allocative and Technical Efficiency of Farmers: The Case of Ethiopian Small Holders.*	1
Bedassa Tadesse	*Measuring Inequality: An Experience Using Indian Data.*	27
Andre Corppenstedt & Abbi Mammo	*An Analysis of the Extent and Causes of the Technical Efficiency of Farmers Growing Cereals in Ethiopia: Evidence From Three Regions.*	39
Daniel Mebrate	*The Effect of Changes in Diary Production Technology on Consumption and Intra-Household Labor Allocation: A case Study of Farm Households in North-Western Shoa.*	63
Alemayehu Geda	*Book Review.*	101

Major Economic News in the Last Two Months

In this column we present major economic NEWS in the past two months. We highly encourage members' professional analysis and commentary on the NEWS

I. GENERAL

In a panel discussion organised by the Ethiopian Economic Association, H. E. Ato Neway Gebreab, Economic Advisor to the Prime Minister with the rank of minister, confidently asserted that the country (Ethiopia) has already completed stabilising the economy (Addis Tribune, 283, March 6, 1998).

****

The GTZ open self-fund (FTZ-OSHF), a bilateral development project of the Ethio-German Development Co-operation, announced that it has diversified its activities to help Ethiopians help themselves (Addis Tribune, 290, April 24, 1998).

****

Mr. Mats Sevensson, Counsellor at the Embassy of Sweden, announced that Sweden's assistance to Ethiopia would be in the form of partnership in which the donor's role is limited to financial allocation and consultancy (The Reporter, Vol. II, 80, March 18, 1998).

****

The general manager of the Ethiopian Investment Authority, Ato Tadesse Haile, disclosed that the newly revised investment code will have new investment provision - it will allow all Ethiopians with foreign passports and citizenship to be treated as domestic investors (The Reporter, Vol. II, 79, March 11, 1998).

****

The Disaster prevention and Preparedness Commission (DPPC) urged the integration of relief with development activities in a bid to alleviate dependency (The Reporter, Vol. II, 81, March 25, 1998).

****

Emission from vehicles, factories and mechanised farms are increasingly menacing the Environment Protection Authority said (The Ethiopian Herald, Vol. LV, 170,, April 1, 1998).

****

Mr. John Verker, Britain's Permanent Secretary of the Department for International Development, visited Ethiopia from March 31 to April 3, 1998. He recently stated that the United Kingdom has interest in involving itself in different development activities in Ethiopia (Addis Tribune, 288, April 10, 1998).

****

The draft study on the Mereb Basin Integrated Development master plan has been finalised (The Ethiopian Herald. Vol. 191, April 28, 1998).

****

A geological expert said that a thick deposit of coal, which could be used in the manufacturing of fertilisers, power generation and for fuel is found in various parts of Ethiopia (The Reporter, Vol. II, 80, March, 1998).

****

II. SOCIO-ECONOMIC

The Central Statistical Authority (CSA) disclosed that the total number of the

Ethiopian population at present stood at 58,652,158 (The Reporter, Vol. II, 85, April 22, 1998).

****

115 million Birr has been earmarked to introduce expansion projects in the area of higher education in the country, the Ministry of Education announced (Addis Tribune, 288, April 10, 1998).

****

Maternal mortality rate in Ethiopia, which is one of the highest in the world, can be lowered through effective utilisation of health facilities and resources available in the country, a professional in the Ministry of Health said (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 152, March 11, 1998).

****

III. AGRICULTURE

The national Fertiliser Industry Agency stated that it will be providing farmers with 510,556 tones of fertiliser within this Ethiopian calendar year (Addis Tribune, 287, April 3, 1998).

****

The United Nations World Food Program urged the international donor community to make contributions for hundreds of thousands of Ethiopians devastated by drought and poor harvest (Addis Tribune, 288, April 10, 1998).

****

Ethiopia's National Fertiliser Industry Agency has initiated a 230 million US dollars worth project geared towards eradicating food shortage in the country the agency announced (Addis Tribune, 288, April 10, 19980.

****

The administration for food security reserve says that it is close to achieving its five years target of 307,000 metric tones of grain reserve (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 165, March 26, 1998).

****

The Administration for Emergency Food Reserve has expressed plan to build 16 warehouses capable of storing 800,000 quintals of grain (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 167, March 28, 1998).

****

An estimated 15 billion Birr is required to restore 1.5 billion tons of soil that is being eroded each year in Ethiopia, announced the Ethiopian Soil Science Society (Addis Tribune, 283, March 6, 1998).

****

Ethiopian farmers' demand for fertiliser grows by 15 percent per year, leaving the country's supply worth 567 million Birr far behind (Addis Tribune, 290, April 24, 1998).

****

The FAO (Food and Agricultural Organisation) estimates that Ethiopia's grain production in 1997/98 from the main crop season will decline by nearly 26 percent from about 11.8 million metric tons (MT) in 1996/97 to about 8.8 million MT in 1997/98 (Addis Tribune, 287, April 3, 1998).

****

Ethiopia's National Fertilisers Industry Agency announced on February 28 that it has deregulated the pricing of fertilisers in Ethiopia (Addis Tribune, 283, March 6, 1998).

****

The National Fertiliser Industry Agency said 25-30 percent of the Ethiopian farmers use fertiliser - over 325,000 tons of the chemical had been imported this year (The Reporter, Vol. II, 82, April 1, 1998).

****

Prime Minister Zenawi said that *belg* season rain shortage has not resulted in as much as food problem as was anticipated, and that whatever difficulty was experienced in this area was successfully countered through central government subsidisation and foreign donations (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 148, March 6, 1998).

****

The Council of Ministers says that the vast animal resource of the country remains untapped largely due to lack of modern technology, market network and veterinary diseases which are taking their toll (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 173, April 4, 1998).

****

IV. EXTERNAL ASSISTANCE

The Economic Commission for Africa (ECA) signed a "contribution agreement" amounting to 200,000 Canadian dollars with the Canadian International Development Agency (CIDA) on April 3, 1998 (Addis Tribune, 288, April 10, 1998).

****

An agreement for financial assistance, amounting to Birr 450,000 (C$ 100,000) and a donation in kind of a field vehicle was signed on April 8, 1998 between Canada and the Government of Ethiopia at the Women's Affairs Office of the Prime Minister (The Tribune, 288, April 10, 1998)[1]

****

The US Agency for International Development (USAID) transferred US$ 8,000,000 to the Federal Government of Ethiopia out of a projected US$ 50 million budgetary assistance through the basic education system overhaul program (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 103, March 24, 1998).

****

On March 30, Ethiopia and the United States signed a food security agreement worth US$ 9.9 million. The amount will be used for the purchase of approximately 40,000 metric tons of wheat (Addis Tribune, 287, April 3, 1998).

****

A 60,000 metric tons of emergency food aid agreement was signed between the Disaster Prevention and Preparedness Commission and the World Food Program (WFP) (The Reporter, Vol. II, 82, April 1, 1998).

****

Mr. Heiko Warnker, the German First Secretary of Development Co-operation said on Monday that Germany has increased its food aid to Ethiopia by 9,000 metric tons (The Reporter, Vol. II, 82, April 22, 1998).

****

The United States Agency for International Development (USAID) has donated six vehicles and truck worth US$ 336,636 to the Ministry of Health (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 101, March 21, 1998).

****

The United Nations Development Program (UNDP) acting representative, Mr. Henric Olsen, said that his organisation extends up to US$ 30 million to Ethiopia annually in support of its capacity building program (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 184, April 9, 1998).

****

The governments of Ethiopia and Sweden signed a co-operation agreement to undertake 22 development and research projects. According to the agreement, the Swedish government will spend Birr 39 million on projects (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, April 22, 1998).

****

V. TRADE

A new strategy which looks into ways of boosting foreign trade is in the pipe line, the Trade and Industry Ministry announced (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 180, April 14, 1998).

****

Tea development activity in Ethiopia was significantly contributing to the overall efforts of increasing the foreign currency earning in the country, the manager of the Coffee and Tea Authority announced (The Reporter, Vol. II, 19, March 11, 1998).

****

Ethiopia said that improved market prices would save more that 3,000 tons of coffee previously lost annually to illegal trade in the southern growing region of Bale (Addis Tribune, 285, March 29, 1998).

****

On March 3, the manager of the Ethiopian Coffee and Tea Authority said that Ethiopia earned US$ 144 million from coffee exports in the first six months of the year 1997/98 (Addis Tribune, 283, March 6, 1998).

****

At the beginning of the year, 726 Ethiopian traders engaged in trade with Eritrea were issued trade licenses (Addis Tribune 283, March 6, 1998).

****

United States Ambassador David Shinn will represent Ethiopia on a reverse trade mission in the United States (Addis Tribune, 289, April 17, 1998).

****

VI. PUBLIC REVENUE

The Ethiopian Customs Authority reported that it collected over 1 billion Birr from various sources within the first half of the current Ethiopian budget year (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 148, March 6, 1998).

****

The Northern Region Customs Office announced that it has collected over Birr 25 million in revenue from income tax and the sale of contraband goods over the past six months (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 145, March 3, 1998).

****

VII. CREDIT

On Wednesday, April 15, Ethiopia and other developing nations called on the International Monetary Fund (IMF) and the World Bank to accelerate the pace of debt relief to states undertaking strong reform (Addis Tribune, 289, April 17, 1998).

****

Prime Minister Meles Zenawi disclosed the country's readiness to negotiate on the debt it owes to Russia during a discussion he held with the Russian Acting Health Minister Dr. Tatyana Dimetrieva (Addis Tribune, 287, April 3, 1998).

****

VIII. FINANCE

Prime Minister Meles Zenawi admitted that because of the failure to negotiate an agreement with the IMF, the later's balance of payments support to Ethiopia has been discontinued, adversely affecting the country's public finances (Addis Tribune, 284, March 13, 1998).

IX. INVESTMENT

On the second day of Addis Forum, March 9, in a session devoted to investment opportunities in Ethiopia, Ato Neway Gebreab, Chief Economic Advisor to the Prime Minister of Ethiopia, told foreign investors that he would like to see foreign investments on a large scale (Addis Tribune, 284, March 13, 1998).[2]

X. BUDGET

The Ethiopian Road Authority has expressed plans to allocate US$ 2.75 billion for the five year road development sector program (The Reporter, Vol. II, 86, April 29, 1998).

****

The Council of Ministers has passed decisions concerning budget adjustment, demand for supplementary budget, electric tariff and amendment on the Ethiopian Djibouti Railway Accord (The Ethiopian Herald, Vol. LIV, 161, March 21, 1998).

[1] Unconfirmed report states that the vehicles are very old.

[2] Editor's Note: By the time we went to printing press the two parties announced their agreement.

The Ethiopian Economic Association Hompage

DO YOU KNOW THAT EEA HAS LAUNCHED A

HOME PAGE ?

YES IT HAS ! THANKS TO ATO BERHANU BEYENE, OUR POST- MASTER IN GERMANY AND YOSEPH KIBRU'S (CANADA)

COMPANY NET NATION WHICH IS HOSTING THE PAGE.

VISIT OUR HOME PAGE AT

HTTP://EEA.ETHIOPIANONLINE.NET/

BE PATIENT, THOUGH,

FOR MOST OF OUR HOME PAGE SECTIONS ARE UNDER CONSTRUCTION.